

L I E T U V I U

DIENOS

LOS ANGELES VYRŲ KVARTETAS

LITHUANIAN DAYS
OCTOBER 1985

1985 M. SPALIO MĖN.

LIETUVIŲ DIENOS

LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, Ca 90029
Telefonas: 664-2919

1985, Spalis Nr. 8 (358)
October, 1985 No. 8 (358)

Eina XXXV metai
Volume XXXV

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTO SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA
Rūta Skirius, Ph.D.
Margis Matulionis, J.D.
Arūnas Barkus, M.S.
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinama automatiškai, neiaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku

Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėn.
Published monthly, except July and August

"LITHUANIAN DAYS" (ISSN : 0024-2950) is published monthly except July and August for \$20.00 per year by Anthony F. Skirius, Publisher, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029. Second-class postage paid at Los Angeles, California. POSTMASTER: Send address changes to LITHUANIAN DAYS, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029."

Atskiro nr. kaina \$2.00 Single Copy \$2.00
Prenumerata \$20.00 metams Kanadoje \$25.00
Subscription \$20.00 Per Year Canada \$25.00
Garbės prenumerata / Honorary Subscription \$35.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, CA"

FRONT COVER

LOS ANGELES MEN'S QUARTET

The Los Angeles Men's Quartet started its successful singing career about 25 years ago, under the direction of Mr. B. Budriūnas. The quartet is very popular among Los Angeles Lithuanians. Over the years it has performed countless times at various functions: dinner-dances, concerts, etc. All four members are engineers in various disciplines, their mutual interest: music and singing.

The first tenor: Emanuelis Jarasunas (PhD in metallurgy), a professor at the California State University, Long Beach, started his singing career in Germany in a local Lithuanian choir. At the age of 17 he joined the Ciurlionis Ensemble in Cleveland, with whom he sang for 10 years. He also became the youngest member of the octet "Azuolas".

Second tenor: Bronius Seliukas, engineer, started singing the same time he started talking. He performed and sang in the operetta "The Gypsy Baron", the Lithuanian opera "Gilanda", and participates on other occasions when a tenor is needed.

Baritone: Antanas Polikaitis, engineer, is very musical and possesses a voice with a very wide range. He started singing and playing the harmonica at a very early age. He sang leading parts in the operetta "The Gypsy Baron", the Lithuanian opera "Gilanda" and other musicals. He performs as a soloist, in duets, and trios. A. Polikaitis is an active member of the Lithuanian community. A member of the parish choir, he also assists the organist at St. Casimir's church. In addition he directed the girls singing group "Aguonėles".

Basso: Rimtautas Dabsys, engineer, started his singing career at the age of 13 in a Lithuanian choir in Germany. Currently, he is a member of the Lithuanian parish choir in Los Angeles. He is extremely good in comical parts, successfully performed the leading part in the "Gypsy Baron". He also sang in the opera "Gilanda" and other performances: as soloist, in duets and trios. He is also very active in the Lithuanian Community and Lithuanian Boy Scouts Assn.

All four of them started singing in their teens and still continue with great success.

The Men's Quartet, under the musical direction of Aloyzas Jurgutis, is presenting their first album "You are the one for me" (Tu man viena).

BACK COVER

The front cover of the album "You are the one for me" by Los Angeles Men's Quartet

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

A. R.	
Žodis, daina ir žmogus.....	3
Pr. V.	
Jų prigimtyje skamba dainos.....	4
Dr. Jonas Balys	
Dievai ir demonai.....	7
Alė Rūta	
Lietuvių liaudies dainos.....	9
In Memoriam (Vincas Ramonas).....	10
Vincas Ramonas	
Kapitonas Biruta.....	10
Vainikas Lietuvai.....	12
Lietuva jaunųjų poetų lūpose.....	13
Baltų Rūmų sukviestoje konferencijoje.....	14
Alė Rūta	
"Vidudienio Varpai"—Č. Grincevičiaus.....	14
Garbės prenumeratos, aukos.....	22
Lietuvių radio programos.....	23

ENGLISH SECTION

Milda Mikenas	
Baltic Star Cruise.....	15
Scholarship for Lithuanian Seminarians.....	18
Where Were the Lithuanians.....	19
Free Balts Brave Bomb Threats.	
Soviet Gunboats.....	19
Vincas Ramonas	
"Crosses".....	20

Gauta paminėti:

"Lithuania through the Wall" — Algimanto Kezio, S. J., nuotraukų rinkinys iš okupuotos Lietuvos. 105 psl., albumo formato. Kaina — 15.95 dol. Išleido Loyola University Press, 3441 N. Ashland Ave., Chicago, Il. 60657.

MANYLAND BOOKS

Dar turime po kelias likusias knygas a.a. Stepo Zobarsko, Manyland Books leidyklos savininko: "Manyland Presents Their Best," novelių ir poezijos rinkinys, 142 psl., kietais viršeliais. Kaina \$5.95.

"To Regions of No Admittance," Danguolė Sealey, 86 psl., kietais viršeliais. Kaina \$4.

"Sin at Easter," Vaižgantas, 130 psl. \$5.95.

"Young Love and Other Infidelities," by Stepas Zobarskas. 115 psl., kietais virš. Kaina \$4.95.

"The Temptation," Vincas Krevė, 102 psl., kietais viršeliais. \$3.00.

"The Deluge," Mykolas Vaitkus. 172 psl., kietais viršeliais. \$4.00.

Gaunama:

LIETUVIŲ DIENŲ KNYGYNE

4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029

Lietuvių Tautinio Meno Čiurlionio Ansamblis, Clevelande 1952 metais. 1-je eil. antra iš kairės L. Brazilevičiūtė-Jarašūnienė, vidury sėdi kanklių orkestro vadovė D. Mikulskienė, 2-je eil. vidury—ansamblio vadovas muz. A. Mikulskis ir 3-je eil. pirmas iš dešinės dr. E. Jarašūnas. (Žiūrėkite L.D. 1980m. kovo mėn. puslapis 5).

The Lithuanian Folk Ensemble "Čiurlionis". In Cleveland, 1952. First row 2nd from left: L. Brazilevičius-Jarašūnas. First row, in the middle: Zither orchestra leader O. Mikulskis. Second row, center: A. Mikulskis, the ensemble's director. Third row, first from right: E. Jarašūnas.

ŽODIS, DAINA IR ŽMOGUS

Kaip svarbu mums išlaikyti gimtąjį žodį! Ne sudarkyta svetimais tarimais, o gryną, gražiai lietuvišką.

Kur žodžiai skamba gražiausiai? Poezijoje, dainoj. Poetas atrenka, derina žodžius į dailių sąskambių eilutes; muzikas rinktinėm gaidom ir melodijom iškelia jas į erdvę, kad ausys ir mintys gėrėtusi. Kiekvienas žmogus jautrus muzikai, o mąstantis—jautrus ir žodžiui.

Lietuvių tauta labai seniai pamilo dainą, melodija ramino ir stiprino dirbantį žmogų, guodė našles ir našlaičius, linksmino jaunimą šventėse, graudino ištekančią sesulę . . . Per dainą žmogus suprato žmogų, jaunas pažino meilę, priešas girdėjo grąšinimą. Kaip Lietuvos kaimuose dainuodavo! Kad užplėš, būdavo, sustoję vyrai, tai net langai dreba, net mirksi danguje žvaigždės; o melodija sklinda net į kelis aplinkui kaimus ir miestelius. Po rugiapiūtės su daina dingdavo nuovargis, liūdna širdis apšildavo; rodos, ir

lūkesčiai išsipildydavo, jei dalindavosi bendra daina du besimylintys . . .

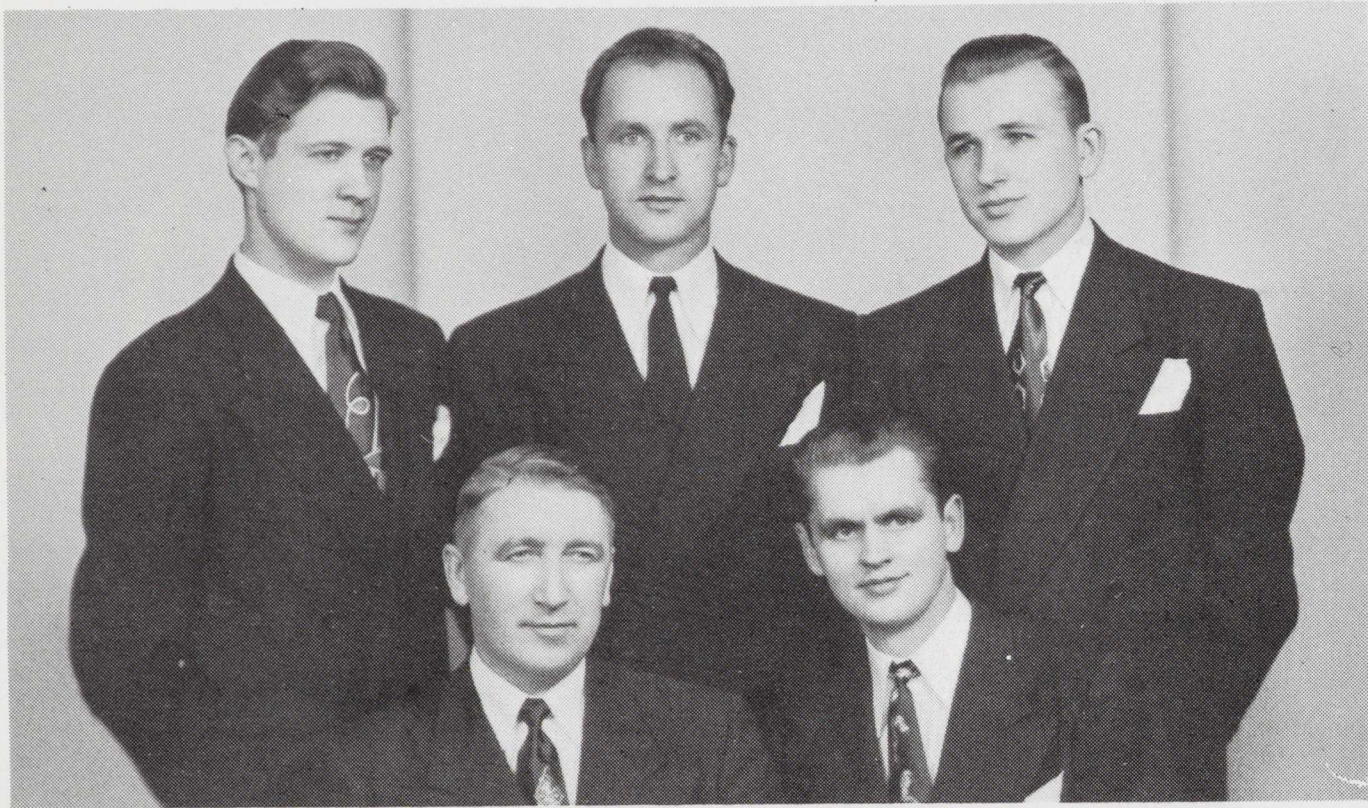
Ar ne jungia mūsų daina ir čia, netekusius Tėvynės? Ar ji ne šildo širdžių? Per dainą mes dar labiau pajuntam, kad esam vieniši ir maži pasauly, bet gal ir galingi, nes turim dvasinius tur-tus. Turim gražią kalbą, savitas-melodingas dainas . . .

Atsiminkim! Ar kas labiau mums pakelia nuotaiką, negu kai scenoj užtraukia lietuvišką smagią dainą, pavyzdžiui, kvartetas? Žodis tariamas aiškiai, pabriežiama prasmė . . . Plaukia gyva daina, plaukia iš senolių paveldėta patirtis ir jausmai.

Los Angelesi Vyrų kvartetas (R. Dabšys, E. Jarašūnas, A. Polikaitis, ir B. Seliukas) yra kaip tik toks lietuvių ne vien linksmintojas, o ir dvasios kėlėjas. Jie dabar įdainavo savo sutartines į plokštelę . . .

Paklausykim jų ir atsigaivinkim!—**A.R.**

Jų prigimtyje skamba dainos

Komp. B. Budriūno vyrų kvartetas, 1952 metais Detroite. Sėdi iš k. Komp. Br. Budriūnas, P. Zaranka. Stovi iš k. Ed. Skiotys, M. Sodonis, ir A. Polikaitis.

The men's quartet, organized by Composer B. Budriūnas in 1952. Seated from left: Br. Budriūnas, P. Zaranka. Standing: Ed. Skiotys, M. Sodonis, and A. Polikaitis.

Besiklausydamas Los Angeles vyrų kvarteto, kartais pagalvoju: — Tai turbūt patvariausias dainos sąstatas išeivijoje... savo žvalumu nesenstantis... bet kodėl jie taip kuklinasi su repertuaru? Į sceną išeina su dviem, trim, daugiausia keturiom dainom. Per 20 gyvavimo metų su kaupu Los Angeles scenoje, kiek žinau, kvartetas neturėjo savo atskiro koncerto. Negastoliavo. Plačiai nesigarsino spaudoje.

Suprantama, šitokiam kuklumui yra rimtu priežasčių. Pirmiausia — įtemptas darbas sudėtingos technologijos profesijose. Emanuelį Jarašūną, Bronių Seliuką, Rimtautą Dabšį, Antaną Polikaitį kai kas vadina dainuojančiais inžinieriais. Daug laiko paglemžia visuomeniška veikla. Dar daugiau — pareigos šeimai, beaklėjant gražiai lietuviškai kalbančius vaikus. Žodžiu, gyvenimas verčia būti santūriems su savo vokaliniu polėkiu.

Publika nutuokia šią kvarteto dainininkų padėtį ir šiltai priima juos tokius, kokie jie yra — skirtingus, vienintėlius, stamantriai atrodančius prie fortepijono, švytinčius tyliomis šypsenomis. Mėgsta jų dainas. Gerai pavykusias — palydi audringais plojimais. Džiaugiasi ir rengėjai, nes kvarteto programėlė yra visuomet pritaikyta renginio prasmei ir nuotakai. Taip būna tautinių švenčių, sukačių minėjimuose, Balfo bei kitų organizacijų vaju programose ar šiaip pasilinksminimuose. Keturių dainuojančių inžinierių pasirodymas yra nelyginant skanėstas po kartais nuobodokos oficialios dalies.

Kad ir savame kieme santūriai besireikšdamas, Vyrų Kvartetas šiandien gali su pasididžiavimu žvelgti į savo dainingą praeitį. Ilgainiui repertuaro kraitis tiek padidėjo, kad iškilo reikalas atrinkti tai, kas išpūdingiausia ir išleisti ilgo grojimo plokštelę — albumą sva-

jingu pavadinimu "Tu man viena". Be abejo, tai puikus sumanymas. Plokštelė bus visos ligšiolinės vokalinės veiklos atestatu, vertingu palikimu — pasiklausti patiems ir kitiems.

Šia proga parūpo man, ką nors sužinoti apie dainininkų praeitį, tiksliau tarus, paklausti, kokios aplinkybės paskatino juos dainuoti? Kokia buvo pradžia? Žinoma, meilė dainai išplaukia iš lietuviško būdo. Vienoje apysakoje rašyt. Romualdas Lankauskas pasakė: "Tokia, matyt, lietuvių prigimtis — be dainos jis gyventi negali".

Trylikametis tarp žilstančių bosų

Apie kvarteto bosą **Rimtautą Dabšį** galima būtų brūkštelti išsamią apybraižą. Tiek jo

Antanas ir Kazimiera Mikalajūnai, pagrindiniai Los Angeles Vyrų kvarteto plokštelės *TU MAN VIENA* rėmėjai.

Antanas and Kazimiera Mikalajūnas, main sponsors of the Los Angeles Men's Quartet first record.

nuveikta visuomenei! Dar jaunametis tapo Lietuvių Bendruomenės apygardos pirmininku. O su skautais — nuo pat jaunystės. Kai telefonu bandžiau susisiekti pašnekesiui, sužinojau, jog stovyklauja San Bernardino kalnuose.

Pažvelgęs į bet kurią Los Angeles lietuvių muzikinio renginio programą, pamatai Dabšio pavardę. Dainavo koncertuose solo ir duetus; su kitais solistais atliko Bruno Markaičio siuitą "Pilnatis" Los Angeles ir Čikagoje; Dėdės Degutinio vaidmenį Onos Metrikienės legendoje "Gilanda"; itaigiai su humoru atliko kiaulių augintojo vaidmenį "Čigonų barone" (toje operetėje svarbias roles dainavo A. Polikaitis ir B. Seliukas); bene visose koncertinėse Br. Budriūno kantatose solo partijas; taip pat ir parapijos chore.

Raiškus, stiprus jo balsas puikiai tinka patriotinei ryžtingai dainai, plačiai išsiubavusiai arijai. Gera dikcija išryškina žodžių prasmes.

Rimtautas buvo labai patenkintas, kai Vokietijoje, Diepholze Mykolas Liuberskis jį priėmė į chorą. Tada ir prasidėjo ansamblinio dainavimo karjera. Pasak, A. Polikaičio, irgi dainavusio tame pačiame chore, ten tarp žilstančių bosų ypatinga balso galia išsiskyrė 13-metis Dabšys. "Chorvedys dažnai kviesdavo Rimtautą pailiustruoti bosams, kaip paimti žemas gaidas. O aš kaklą tiesdavau su tenorais..."

Rimtautas Dabšys dainuoja su Long Beach daktarų simfoniniu orkestru. (Rimtautas turėjo pasidaryti solistu, kad būtų priimtas į kvartetą.)

Rimtautas Dabšys sings with the Long Beach Physicians' Symphony Orchestra. Becoming a soloist was a prerequisite before joining the quartet.

Tėvelis buvo mėgėjas dainuoti

Kvartete **Antanas Polikaitis** dainuoja baritonu. Tačiau ir dabar chore, kai tenorai silpniau pasiruošę, jis aukštesnę ar sunkesnę frazę sudainuoja tenoru, kad tik polifonija darčiau skambėtų. Žmonės mielai klausosi jo dainavimo, kai plaukte plaukia lygus, pastelinio tembro balsas, kai aiškiai girdimas kiekvienas žodis. Gera klausia ir muzikinė atmintis — tai Antano didieji pliusai.

Paprašytas, Polikaitis vaizdingai aprašė savo dainavimo užuomazgą: “Gimiau Gudžiūnuose penktas šešių vaikų šeimoje. Mano tėvelis buvo mėgėjas dainuoti ir groti armonika. Todėl vasaros sekmadienių vakarais pro mūsų stiklinių gonkų langus dažnai skambėjo dainos, pritiriamos smuiku, mandolina ir armonika. Kartais ir mus vaikus pakviesdavo prisidėti prie dainos. Prieš išbėgant buvau pramokęs groti porą polkučių. Tačiau manoji muzikanto karjera pasibaigė, kai seserys nusprendė, kad kelionėje armonikos dėžė daug svarbesnė negu pati armonika.”

Padrasinimą muzikai ir dainai gavo ir iš pradžios mokyklos mokytojos Onos Gustienės, dabar gyvenančios Los Angeles. “Prisimenu, kad dėl pagrindinių deklamacijos rolių ir dainų teko rungtis su kaimyne Elena Blandyte, čikagiete, ir su Banaičiu, žuvusiu Lietuvoj.”

Kartu su trimis seserimis ir broliu Antanas dainavo Detroite komp. Br. Budriūno chore, taip pat ir kvartete. “St. Sližiui pasitraukus, buvau pakviestas užimti boso vietą. Taip ir pasibaigė manoji tenoro karjera. Iš tų jaunų dienų liko malonūs prisiminimai, išgyventi kartu su Edvardu Skiočiu, Marijum Sodoniu, Pranu Zaranka ir muz. Br. Budriūnu”.

1956 metais, užbaigęs inžinerijos studijas Detroite, Antanas persikėlė į Los Angeles, kur tuo metu parapijos chorui vadovavo Br. Budriūnas. Prasidėjo uolus bendravimas su ivairiomis vietinėmis dainos grupėmis, ypač su pastaruosiu Vyrų Kvartetu.

Septyni ažuolai ir vienas ažuoliukas

Gimęs Baltijos pakrantėje, **Emanuelis Jarašūnas**, tartum pasakos Žilvinas, Kvartete jautriai traukia ja aukštąsias gaidas. Gina pirmųjų tenorų garbę. Jam gavus technikos mokslų doktoratą “Lietuvių dienos” rašė: “Pačioje jaunystėje Emanuelis pamilo jūrą ir dainą.”

Jei okupuota Baltijos jūra tapo sunkiai pasiekama, tai meilė dainai liepsnojo kiek-

Dunda trankos ir griauštiniai, blykčioja žaibai.

Už tave brangi tėvynė, žengiame linksmi.

Los Angeles vyrų kvartetas: Iš kairės, R. Dabšys, A. Polikaitis, B. Seliukas ir dr. E. Jarašūnas.

The Los Angeles Men's Quartet. From left: R. Dabšys, A. Polikaitis, B. Seliukas, and E. Jarašūnas.

vienoj išeiviškoj užuovėjoj. Būtent: Vokietijoje gimnazijos chore, nuo 1949 m. Klevelande šv. Jurgio parapijos chore. “Tenai po antros repetacijos mane užkalbino čiurlionietis Antanas Kavaliūnas: ‘Žinai, tu neblogas gaidys, galėtum ir Čiurlionio ansamblyje giedoti.’ Sutikau ir mane nusivedė į ansamblio repetaciją. Tada buvau 17-kos metų. Balsą patikrino pats maestro A. Mikulskis. Buvo daug strioko, kai pradėjo mane varinėti per gamas”

Pas čiurlioniečius Emanuelis išdainavo 10 metų. Šoko tautinius šokius, kai kada atlikdavo solo partijas. Buvo jauniausias “Ažuolų” okteto narys. Ten čiurlioniečiai sakydavo: “Tai septyni ažuolai ir vienas ažuoliukas.”

Emanuelis mielai pasakoja ir apie brangiausią anuometinį laimikį: “Dar ne viskas. Per tą laiką

išsižiūrėjau į kanklininkę, altu dainuojančią Laimą Brazilevičiūtę... taip ir sukūrėm čiurlionišką šeimą.”

Atvykęs į Kaliforniją, kuri laiką dainuoja muz. P. Armono vadovaujamam kvartete. Po to dabartiniame vyrų ketvertuke, kuriam su fortepijono palyda ir keliomis kompozicijomis ilgus metus talkino Br. Budriūnas. Šiandieną kvarteto muzikiniu paruošimu rūpinasi muzikas A. Jurgutis. “Jis už mus keturis pats jauniausias, bet nesvarbu — jo klausom”, pažymi Emanuelis.

Užaugęs bus didelis dainininkas

Prieš keliolika metų dainuodamas chore tenorų eilėse, šalia **Broniaus Seliuko**, įsitikinau, kaip natūraliai, kaip lengvai jis išmoka sunkesnes dainos vietas. Mes prakaituojam, o jam eina lyg šmaikščiu smuiko stryku braukiant. Dabar iš jo linksmo pasisakymo matau, iš kur tas lengvas muzikalumas.

Bronius gimė Erzvėte, 35 klm. nuo Švenčionių. “Dainuoti pradėjau beveik tuo pat metu, kai pradėjau kalbėti. Mat vaikystėje turėjau dvi paaugles tetas, kurios, pačios būdamos kaimo dainininkės, pasistengė ir mane išmokinti aibę dainų.”

“Dainuodavau ‘solo’ visiems, kas tik paprašydavo. Dažniausiai mano klausytoju buvo kaimynas, ar iš toliau apsilankęs giminė, o kartais užėjęs ubagas, ar net iš miestelio atsiboglinės skudurus renkas žydas. Visi buvo nuomonės, kad ‘užaugęs tas vyras bus didelis dainininkas’. Kai jau užaugau, nors ypatinga balso kokybė nepasižymėjau, tačiau dainavimo neužmečiau”.

Todėl Bronius dalyvavo ir dalyvauja visose jam prieinamose dainos grupėse. Jo daug prašyti nereikia. Nuoširdi meilė dainai nugali visus nuotolius važinėjant į repeticijas. Vyrų kvarteto antrasis tenoras skamba tiksliai, švariai, melodingai.

Kada gi, vyrai, išleisite tą plokštelę?

Šitaip, anot E. Jarašūno, po kiekvieno kvarteto pasirodymo kreipiasi klausytojai.

Vyrų oktetas AŽUOLAS, Klevelande 1956. Iš kairės į dešinę: V. Raulinaitis, L. Sagys, L. Kazėnas, A. Kazakevičius, muz. J. Kazėnas, A. Liutkus, dr. E. Jarašūnas ir A. Kavaliūnas.

The Cleveland Men's Octet in 1956. From left: V. Raulinaitis, L. Sagys, L. Kazėnas, A. Kazakevičius, J. Kazėnas, A. Liutkus, E. Jarašūnas, and A. Kavaliūnas. —Foto Talis

Vadinasi, visuomenę skatintė skatina plokštelės “Tu man viena” įkūnijimą. Skatina ir remia.

Įrašymo darbą atliks Povilas Jasiukonis savo studijoje Holyvude. Tam jis turi didelį patyrimą ir kokybės sąvoką. “Išleidimą palengvins ir mūsų rėmėjai **Antanas ir Kazimiera Mikalajūnai** su didesne finansine parama...Galėsime aplankyti kitas lietuvių kolonijas. Ten išplatinę savo plokšteles, apsimokėsime kelionės išlaidas, nereikalaudami iš rengėjų kelionpinigių...Esame nutarę visom lietuvių radijo valandėlėm visam pasauli veltui

išsiuntinėti šią plokštelę, kad “Tu man viena” skambėtų nuo Australijos iki Pietų Amerikos” — optimistiškai nusako būsimą kvarteto veiklos perspektyvą E. Jarašūnas.

Gera, kad šitokiam pasišovimui yra tvirtas pamatas: patirtis, pasitikėjimas, visuomenės parama. O svarbiausia, A. Polikaičio ištikimumu, “esame pakankamai susidainavę, dar turime energijos ir entuziazmo.”

Iš visko matosi, kad Los Angeles vyrų kvarteto dainos pasklis viso pasaulio Lietuvoje.

Telydi darbą sėkmė.

Pr. V.

Los Angeles vyrų kvartetas koncertuoja. Iš kairės A. Polikaitis, muz. B. Budriūnas, sol. B. Dabšienė-Vizgirdienė, sol. G. Čepkauskienė, B. Seliukas, pianistė R. Apeikytė, dr. E. Jarašūnas ir R. Dabšys.

The Los Angeles Men's Quartet at a concert. From left: A. Polikaitis, composer B. Budriūnas, B. Dabšys-Vizgirda, G. Čepkauskas, B. Seliukas, pianist R. Apeikis, E. Jarašūnas and R. Dabšys.

Visada būrys su daina, Los Angeles 1983 metais, vyrų kvartetas iš kairės, A. Polikaitis, R. Dabšys, B. Seliukas, dr. J. E. Jarašūnas ir svečiai J. Petronis, S. Šakienė.

The Los Angeles Men's Quartet in 1983. From left: A. Polikaitis, R. Dabšys, B. Seliukas, E. Jarašūnas, and guests J. Petronis and S. Šakys.

Los Angeles 1968 metais, šv. Kazimiero parapijos salėje vyrų trio susidedąs iš R. Dabšio, B. Seliuko, A. Polikaičio išpildo programą kariuomenės minėjime.

Los Angeles Trio of R. Dabšys, B. Seliukas and A. Polikaitis perform at St. Casimir parish hall in 1968.

(Viršuje) Los Angeles vyrų kvartetas iš kairės: R. Dabšys, A. Polikaitis, B. Seliukas ir dr. E. Jarašūnas, išpildo programą J. Daumanto šaulių kuopos 15 metų veiklos ir taip pat Nepriklausomos Lietuvos Šaulių Sąjungos įkūrėjo Vl. Putvinskio-Putvio 50 metų mirties minėjime, 1979 metais. (Apačioje) Publikoje: Iš k. lietuvių šaulių centro valdybos vice-pirm. A. Šukys-Detroit, šaulių rinktinės pirm. V. Išganaitis-Chicago, Liet. Garb. Konsulas inž. V. Čekanauskas ir J. Daumanto šaulių kuopos pirm. K. Karuža.

(Top): The Los Angeles Men's Quartet. From left: R. Dabšys, A. Polikaitis, B. Seliukas, and Dr. A. Jarašūnas. (Bottom): Among the spectators, from left, Lithuanian National Guard Central Committee vice president A. Šukys from Detroit, National Guard unit president V. Išganaitis from Detroit, Lithuanian Consul-General V. Čekanauskas, and J. Daumantas troop leader K. Karuža.

DIEVAI IR DEMONAI

Dr. Jonas Balys

(Baigiamosios pastabos)

PAGAL BIBLIJĄ Jahvė (ar Alohim) prie Sinai (ar Horeb) kalno padarė sandorą su Moze ir izraelio tauta, kuri garbina jį, kaip savo vienintelį Viešpatį, neišpažins jokių kitų dievų, ir užtai susilauks visokiausių malonių, bus išrinktoji tauta, kuriai bus leista nugalėti ir sunaikinti kitas tautas jiems pažadėtoje Kanaano žemėje. Biblija mini net septynias nukariautas ir išnaikintas tautas, kurios buvo daug gausingesnės ir stipresnės už izraelitus (Iš. 23, 20-33. Pak. 7, 1-26). „Paveldėkite jų žemę, kurią jums duosiu tėvonystėn, žemę plūstančią pienu ir medum. Aš Viešpats, jūsų Dievas, kuris jus atskyrė nuo kitų tautų“ (Kun. 20, 23-24). Jahvė nulėmė izraeliui: „Tu viešpatausi daugeliui tautų, o tau niekas neviešpataus“ (Pak. 15, 6). Tuo izraelitai remia savo imperializmą.

Tačiau izraelitai, taip gausiai apdovanoti Jahvės malonėmis, buvo labai nedėkingi: jie nuolatos maištaudavo ir „atkrisdavo“ į stabmeldystę, pradėdami garbinti savo kaimynų dievus, kaip Baal, Tammuz ir mot. Ištar (hebr. Aštaroth). Jahvė tada juos bausdavo, bet kai izraelitai atgailaudavo, tai ir vėl jiems dovanodavo. Kitoms tautoms Jahvė nebuvo toks atlaidus.

Racionalistai ir etnologai kitaip aiškina, kodėl žmonės sukūrė dievus, kodėl juos garbina, jiems meldžiasi ir aukoja. Mat jie tikisi išgyti jų malonę ir atpildą, ar bent išvengti kaprizingų dievų keršto ir bausmės už kokio nors draudimo (tabu) nepaisymą. Dar nori padėkoti už gautas malones, todėl stato maldyklas ir deda **pirmines** aukas: aukoja pirmą valgio kąsnį ar gėrimo šlaką, pirmą javų pėdą, pirmagimį gyvulį ir pan. Tačiau atrodo, kad tai darė daugiau iš baimės, negu iš meilės. Ir mūsų liaudyje dažniau girdime sakant „Bijok Dievo!“ (t.y. taip nedaryk, nes būsi nubaustas), negu „Mylėk Dievą!“ arba „Dėl Dievo meilės...“

Dievus dažniausiai išivaizduoja žmogišku pavidalu, bet yra ir hibridų tarp žmogaus ir gyvulio: žmogaus kūnas, bet paukščio ar gyvulio galva (pvz. egiptiečių Anubis su šakalo galva, Thoth su paukščio ibis galva ir Khepri

su vabalo galva ir sparnais). Gali būti ir atvirkščiai: galva žmogaus, kūnas gyvulio, kaip sfinksas. Maya Centrinėje Amerikoje, svarbiausia savo didžiųjų dievų tarpe Quetzalcoatl, išivaizdavo kaip plunksnuotą barškuolę gyvatę, kurios galva nuolatos kyšo jų maldyklų sienose. Jaguaras irgi buvo garbinamas. Tuo tarpu lietaus dievas Čacmool atvaizduotas gražiu pusiau gulinčiu jaunuoliu. Tad nėra bendros taisyklės. Vis dėlto dievų statulos dažniausiai yra baisios, kad įkvėptų baimę, pabrėžtų jų galingumą.

Dievai yra pikti. Jahvė pagrasino izraelitams: Aš esu Viešpats, tavo Dievas, galingas ir pavydus...“ (Iš. 20, 5). Maya ir aztekų dievai irgi buvo pikti, jiems reikėjo aukoti žmones, juos skandinant (garsioji Chichen Itza gili verdinė), o aztekai aukodami dar gyvam žmogui išpjaudavo širdį. Ir Abraomas buvo pasiryžęs paaukoti savo sūnų Izaoką, gal tai žmonių aukojimo atsiminimas.

MITOLOGAI daug ginčijasi apie įvairių religijų kilmę ir prasmę. Kokia buvo seniausia religijos forma—daug dievų ar tik vienas? Esu etnologas, bet ne teologas, tačiau man atrodo, kad pati primityviausia religijos forma, priešingai evoliucionistų teorijai, yra buvęs **monoteizmas**. Žmogaus fantazijai daug lengviau yra išivaizduoti kokią nors vieną neaiškia Didžiąją Dvasią, kuri viską tvarkanti, negu visą eilę dievų, kiekvienam priskiriant tam tikrą veiklos sritį ir funkcijas. Pirmykštis žmogus nesuko sau galvos, ar ta Didžioji

Ekonominė konferencija

Kredito unija Kasa ir Litas Investing Co. bendromis jėgomis rengia pirmąją JAV ir Kanados lietuvių ekonominę konferenciją. Ji įvyks lapkričio 9-11 d.d. Marco Island, Fla. Čia bus visa eilė pašnekusių ir diskusijų finansinė-ekonominėm temom. Prelegentų sąstatas bus paskelbtas vėliau.

Dalyviai bus apgyvendinti gražiuose Beach Club ir Sea Winds viešbučiuose. Jie galės gauti lengvatų valstybinių mokesčių nurašymo atveju. Ten pat bus galima susipažinti ir su condominium pirkimu ir taip vadinama „time sharing“ atostogų sąvoka. Kurie norės išgyti condominium arba nusipirkti Lito siūlomus time sharing, tiems bus apmokėtos kelionės išlaidos.

Tuo pačiu metu Marco Island vyks Kasos tarnautojų sąskrydis iš New Yorko, Chicagos ir St. Peterburgo. Čia bus aptarti specifiniai Kasos reikalai kiek tai liečia techniškus darbus ir patarnavimą visuomenei.

Viešbučiai ir kelionės lėktuvai yra paimti nuo lapkričio 6 iki 13 dienos. Kas norės, galės pasilikti Floridoje visą savaitę. Dėl rezervacijų ir detalių kelionės ir nakvynių reikalais galima kreiptis į kelionių agentūrą Vytis—2129 Knapp St., Brooklyn, NY 11229, tel. (718) 769-3300. Yra gauti specialūs papiginimai. Visais kitais konferencijos reikalais kreiptis į Kasą arba Litą, adresu 86-01 114 St., Richmond Hill, NY 11418.

Dvasia buvo vyro ar moters pavidalo, so barzda ar be jos. Ir ištikrųjų tokio primityvaus monoteizmo reiškinių tėvas Wilhelm Schmidt (1868-1954) surado daugelyje pirmųjų kilčių ir parašė dvylikos storų tomų veikalą „Der Ursprung der Gottesidee“ (Muenster in W., 1926-1955). Tokius tikėjimus vienuolis autorius kildina iš pirmųjų apreiškimo tradicijos.

Pirmykštėse skiltyse dar nėra išsivysčiusio kulto, su maldyklomis ir dvasininkų luomu, tik toks bendro pobūdžio tikėjimas, kad esanti kažkokia Didžioji Dvasia, kuri viską tvarkanti. Kuo kiltis pasidaro daugiau civilizuota, tuo daugiau ji prisigalvoja dievų: paskirsto jiems veiklos sritis, nustato jų tarpe hierarchijos laiptus, jų šeimyninius tarpusavio santykius ir kt. Viskas tvarkosi pagal dėsnį: kaip žemėje, taip ir danguje. Dievai tarpusavy rungtiasi, kovoja, draugauja, mylisi, paleistuvauja, kerštauja ir t.t. Jie padeda jų malone nusipelnusiems žmonėms ir baudžia kuo nors jiems prasikaltusius arba nežinia kodėl netekusius jų malonės.

Išvada: klaidinga yra pažiūra, kad monoteizmas esąs aukščiausias religijos išsivystymo laipsnis. Kaip tik atvirkščiai: tai yra pats primityviausias. Todėl reikia kalbėti ne apie „pirmąją monoteizmą“, bet apie „primityvų monoteizmą“. Monoteizmas irgi vystėsi toliau.

Ryškiausias jau išsivysčiusio monoteizmo pasireiškimas istoriniais laikais yra **islam**. Jis nepripažįsta jokių kitų dievų ar šventųjų, tik vieną Allahą, kuris yra labai didis ir nieko daugiau nereikia. Žmonės gali būti tik **pranašai**, kaip Abraomas, Jėzus, Mahometas, bet ne dievai. Mahometonai neturi šventų ar stebuklingų paveikslų ar statulų žmogaus pavidalo.

Daugelyje tautų randame dievų trejybę, nuo Indijos iki Uppsalos Švedijoje. Kaikas tvirtina, kad kur yra kokios nors dievų trejybės, ten jau nebėra monoteizmo. Protestantai religinių kovų metu XVI amž. kaltino katalikus „stabmeldyste“, nes jie esą garbina daugelį dievų: „mirusius šventuosius“ ir Mariją. Tie šventieji paprastai kiekvienas turi savo sritį ir rūpinasi tam tikros profesijos asmenimis: šv. Izidorius rūpinasi artojais ir apskritai ūkininkais, šv. Cecilija—giesmininkais ir muzikais ir t.t. Net vagys ir prostitutės turi savo globėjus šventuosius, į kuriuos kreipiasi bėdoje, prašydami pagalbos ar užtarimo. Ir tas šventųjų gerbimas, priskaitant ir Mariją, liaudyje daug kur nustelbia Trejybės garbinimą.

Vyriausio dievo buvimas ir galybė nėra visuotinė. Jam dažnai tenka dalintis valdžia su kitais dievais: arba sritiniais, arba dalykiniais, pagal žmonių užsiėmimą. Graikijoje žemdirbiai pirmiausia garbino žemės vaisių deivę Demeter, medžiotojai—Artemis, jūrininkai—Poseidon, kariai—Ares ir Athena, menininkai—Apollon. Zeus viršenybė, atrodo, buvo tik titulinė, kaip Anglijos karaliaus.

Apie lietuvių mitologiją be fantazijų

NĖRA ISTORINIŲ davinių, kad baltų tautos būtų turėjusios vieną vyriausį dievą. Jų religija jau buvo toliau išsivysčiusi, negu primityvus monoteizmas. Tiesa, latviuose gana

ryškus yra dangaus dievs (Debes tevs), kai lietuvių "dievas" yra visiškai neaiškus: ar jis yra pirmykštis "dangaus dievas," ar tik bendrinis dievybės pavadinimas, ar pagaliau krikščionystės atneštas Dievas Tėvas. Visos pasakos apie "Dievą senelį" turi labai aiškius krikščionystės bruožus.

Ryškiausia ir geriausiai dokumentuota, jau nuo XIII amž. pradžios ir iki šių dienų liaudies samonėje labai aiškiai išlikusi dangiška dievybė yra **Perkūnas** (pirmykštė žodžio forma buvusi **Perkus**). Jis rūpinasi daug kuo: derlium, teisingumu, šeima, žmonių apsauga nuo demonų. Tačiau nesakoma, kad jis būtų buvęs pasaulio tvėrėjas. Jo santykiai su kitom dviem dangiškom dievybėm, **Saule** ir **Mėnuliu**, nėra aiškūs. Tad jis nėra nei vyriausias, nei visagalis. Krikščionystės įtakoje jis pasidarė tik Dievo tarnas. Turi reikšmės gramatinė vardo forma. Pvz., latvių Auseklis yra vyr. giminės žodis, todėl dainoje Mėnulis paviliojęs jo sužadėtinę, bet ne pačią Aušrinę, kaip yra lietuviškoje dainos atmainoje.

Mūsų žmonės senovėje šalia Perkūno dar garbino tris dievybes, kurios tvarkančios žemiškus žmonių reikalus, štai jos: **Žemyna** (lat. Zemes mate), ji duodanti žemės vaisius, tai žemdirbių dievybė (buvęs ir vyriškas **Žemėpatis**, pirmosios brolis); **Gabija**, ugnies ir namų peleno dievaitė (buvęs ir vyr. **Gabjaujis** ar **Jagaubis**, jaujos ir klėties globėjas); **Medeinė**, miško ir gal žvėrių deivė, medžiotojų garbinama (vyr. **Miškinis** išlikęs tik pavardėse).

Žmonių likimą tvarkanti savo nulemimu **Laima** (neaišku, kieno pavedimu). Mirusiais rūpinasi **Veliona** (lat. Velu mate) ar vyr. **Velinas**. Pasaulio sukūrimo ir santvarkos sistema baltai nesirūpino.

Kiti dievai yra antraeilės reikšmės, kaip Dimstipatis, Laukpatis, Bangpūtys, Upinis, Vėjopatis ir kt., nors kai kurie jų irgi gali būti labai senos kilmės. (Plg. indų "Pradžiapati," antroji žodžio dalis reiškia viešpatį, valdovą, kuris gal toks buvo iš pat pradžių, kaip T. Narbuto išgalvotas Praamžis).

Ne dievai, bet demonai, yra tokie, kaip aitvaras, giltinė, kaukas, laumė, pūkys, slogutė, velnias ir kt. Jų reikia pasisaugoti, jie gali žmogui pakenkti, bet jų negarbina.

Galima būtų dar kokių pustuzinių abejotinių dievų (deivių) ar demonų prirašyti, kaip Rugių boba, Pagirnis, gal dar Ežerinis ir Šulininis, bet tai nieko nepakeičia ir nieko reikšmingo neduoda, nes jų funkcijos buvo antraeilės ir ribotos, tai "diis minores," kaip senovės romėnų "lares" (namų dvasios) ir vadinami "indigitamenta."

Neverta sukti sau galvą dėl tokių misininkų paminėtų keistų dievų ar demonų vardų, kaip Beaukuris, Dirvolira ir Nosolas. Tai būtų beviltiškos pastangos.

GAMTOS GERBIMAS iš seno yra paliudytas eilės istorinių šaltinių, tautosakos ir liaudies tikėjimų, išlikusių iki šių dienų. Garbino dangaus kūnus: Saule, Mėnulį, Aušrinę. Garbino gamtos elementus: ugnį ir vandenį, ypatingus akmenis, kai kuriuos medžius (ypač ažuolą, gal dar uosį, liepą, šermukšnį). Gerbė

žalčius, kaip dievų pasiuntinius. (Plg. vikingus, kurių mitologijoje ir mene gyvatė turėjo svarbų vaidmenį). Buvo šventi miškai, vadinami **alka**, kalnai, upės ir ežerai (yra kelios upės Šventojo vardu, Švėntėžeris, ežeras Dievytis ir kt.). Ap-skritai gamtos kūnų ir elementų gerbimas turi daug panašumo įvariose tautose, nes žmonių fantazija yra ribota ir vis pasireiškia panašiomis formomis.

Metodologinės pastabos

Mitologijos tyrinėtojas turi būti susipažinęs su etnologijos ir folkloristikos mokslo metodais ir jais vadovautis. Todėl archeologas ar kalbininkas nebus geras mitologas, nes yra skirtingi darbo metodai. Koks nors semantikas tik niekų pripaistys, išrasdamas negalimus dalykus, kai rašys, nieko nežinodamas apie epinės liaudies kūrybos kaitos dėsnius, kuriuos jau prieš keliasdešimt metų išaiškino danas Ox-el Olrik (1864-1917), paskelbdamas savo garsų straipsnį "Epische Gesetze" (1909).

Literatai į mitologiją dažnai žiūri tik kaip į liaudies kūrybą, tai vėl per siauras požiūris. Sociologai mitologijoje ieško ir mato per daug "socialinių santykių" atspindžių. Geriau yra su istorikais, kurie išmoka kritiškai žiūrėti į esamus šaltinius bei jų patikimumą. Kadaise J. Basanavičius pasakęs apie T. Narbutą sukurta neva lietuvišką "mitą" apie tvaną, kad būtų labai graži pasaka, jeigu ji nebūtų prasimanyta raštingų žmonių.

Prieš sukuriant ką nors nauja, reikia žinoti, kas kitų jau buvo bandyta, vykusiai ar nevykusiai. Todėl mitologas turi žinoti ir folkloristikos istoriją, kad nekartotų jau prieš gerą šimtmetį naudotą ir atmestą "natūrmitologininkų teoriją" pasakoms aiškinti, kaip dabar daro A. J. Greimas matydamas simbolius, kur jų nėra, pvz., pasakos "jūrų kumelė" esanti Aušrinė ir pan. (plačiau žr. "Aidai, 1981, Nr. 1, p.p. 60-61). Dar nepamiršti, kad tautosakoje vienas vienintelis rastas variantas irgi nėra tvirtas liudininkas. Tai gali būti individualus pasakotojo nukrypimas dėl užmiršimo, sumaišymo, noro pagražinti ir pan. Todėl tautosakininkai visados nori kuo daugiau turėti to paties motyvo variantų, tik tada bus matyti, kas yra dėsninga ir kas tik pripuolama įtarpa. Be to, visados reikia žiūrėti, kokios įtakos galėjo turėti rašytiniai šaltiniai, falsifikatoriai ir redaktoriai-stilizuotojai.

Lietuvių mitologijos tyrinėtojas turi ne tik gerai apvaldyti lietuvių kalbą (ko dažnai trūksta lenkų ir rusų autoriams), bet mokėti bent paskaityti lotyniškai, lenkiškai, rusiškai ir vokiškai, kad galėtų prieiti ir suprasti pirminius šaltinius. Angliškai ir prancūziškai gali ir nemokėti, nes tomis kalbomis šiuo klausimu nieko rimta nėra parašyta.

Pabaigai anekdotas apie žemaičių bajorą Mečislovą Davainį-Silvestravičių (1849-1919). Jis jau 1867 m. pradėjo užrašinėti tautosaką savo apylinkėse Raseiniuose. Išleido lenkiškai "Podania żmudzkie" (du tomeliai 1894 m.) kur paskelbė savo užrašytų pasakų ir sakmių vertimus, dažnai gerai "pastilizuotus." Jis veikė kaip rašytojas ir žurnalistas. Man papasakojo Jurgis Elisonas apie šio tautosakininko nepasisekimą ir kaip jis liko viengungis.

Gyvendamas Vilniuje, jis lankėsi vienoje lenkų šeimoje, kur buvo dvi dukterys ir vienai jų jis simpatizavo. Išleidęs savo lenkišką sakmių knygą, atnešė su įrašu savo širdies damai. Kai atėjo kitą kartą, tai rado savo būsimą uošvę labai supykusią. Mat ji pavartė tą jo knygą ir kaip tik pasitaikė užtikti tokią vietą, kur rado koki ten necenzūrišką žodį ar aprašytą nelabai padorų nuotyki. Išplūdo jį ir įsakė, kad daugiau nekeltų kojos į jos namus, jei jis spausdina tokias blevyzgas. Kaip matome, tautosakininko darbas irgi turi pavojų.

Papildymas apie mitologinius vardus

Tik ką išėjęs žurnalo "Metmenys" Nr. 49 paskelbė A. J. Greimo straipsnį apie javus ir jų globėjus. Ten jis bando išaiškinti kelis jėzuitų 1605 m. raporte paminėtus mitologinius vardus. Vietoj "Dirvolira" reikia skaityti "Dirvoliŕa" (raidė "r" atsiradusi per klaidą vietoj "c"). Tai esą paskutinės dar nenupjautos dirvoje likusios javų varpos, turinčios reikšmės pjūties apeigose. Aiškinimas patrauklus, tik mes nežinome, ar toks žodis "dirvolika" kada nors mes nežinome, ar toks žodis "dirvolika" kada nors mūsų kalboje buvo vartojamas. Kitus aiškinimus dar sunkiau suvirškinti. "Beaukuris" reiškias "Vėją" (neaiškinama kodėl). Vardas "Nosolum" (acc.) reiškias "nuošalų" (paslėptą, slaptą, kaip velnias). Ap-skritai, kur minimas "Ruginis su Žvaginiu," pirmąjį lengva ranka pakeičia į Javinį. Vartojant tokį metodą, viską galima "išaiškinti." Palaiminti tikintieji.

—Dr. J. Balys

Lithuania 700 Years

suredaguota dr. A. Geručio, išversta Algirdo Budreckio. Įžanga prof. Raphael Sealey. Viršeliai dailininko Pauliaus Jurkaus. Išleista "Manyland Books" (Stepono Zobarskio) 1969 m., po to išleistos dar 6 laidos. 460 pusl., kietais viršeliais, gausiai iliustruota. Kaina 16 dol., (persiuntimas - 2 dol.).

Knygoje telpa kelių autorių straipsniai: Jono Puzino "The Origins of Lithuanian Nation"; Juozo Jakšto "Lithuania to World War I"; dr. Alberto Geručio "Occupied Lithuania"; Algirdo Budreckio "Lithuanian Resistance, 1940-52"; Algirdo Budreckio "Liberation Attempts from Abroad"; Stasio Lozoraičio "The Prospects for Lithuanian Liberation".

Knyga gaunama "Lietuvių Dienų" redakcijoje, 4364 Sunset Blvd., Los Angeles, Ca. 90029. Tel. (213) 664-2919.

LIETUVIŲ IŠEIVIJOS KULTŪROS KLAUSIMAIS anketą tęsine kitame "L.D. numerįje

LIETUVIŲ LIAUDIES DAINOS

Alė Rūta

Lietuviai visada mėgę dainuoti. Žodžiai ir melodijos persiduodavo iš lūpų į lūpas, iš kartos į kartą. Mokslškai dainas tyrinėti ir jas užrašyti pradėta vos nuo 18-19 šimtmečio.

Kai mūsų dainas iškėlė savieji, tada ir kitų kraštų mokslininkai bei rašytojai-poetai pradėjo skirti daug dėmesio mūsų tautosakai, ypač dainoms. Vokiečiai—G. Nesselmanas, E. Gizevijus, poetai—Goethe, Lessingas, Herderis, kitų tautų kalbininkai nagrinėjo lietuvių dainas, spausdino jų pavyzdžių—savo veikaluose. Lenkų poetas J. Kraševskis skelbė, kad lietuvių dainos gražiausios iš kitų Europos tautų. Šie geri atsiliepimai paskatino daugiau ir mūsų mokslininkų bei rašytojų domėtis savomis dainomis ir kita tautosaka. Ne tik iš liaudies kilę, bet ir iš bajorų, kaip broliai—kun. Antanas ir Jonas Juškevičiai (Juškos) buvo dideli dainų rinkėjai: jie 19 a. surinko 5,600 dainų, užrašė 1853 dainų melodijas.

Yra suaugusių ir vaikų dainos. Suaugusių—geografinės, istorinės, darbo, kovų, kelionių, vestuvinės dainos. Geografinės, kur minima vietovės, upės, miestai, net kaimai: pav.. „Anoj pusėj Dunojėlio. . .“

Mūsų dainose minimas Rygos miestas, Kuršo žemė, Klaipėda, Rusnė, Tilžė, Vilnius . . .

„Žinau Vilnių, slaunų miestą,
Visą upėmis apriestą.“

Arba mažesnių vietovių vardai:

„Užaugau Pasvaly, apleidau miestelį.
Išėjau vandrovot, sau laimės paieškot.“

„Kupiškio laukeliai gražūs yra,
Sidabriniai dobilėliai, auksiniai
žiedeliai.“

„Siųskit Marę į Žagare,
Kad parneštų dūdą vario.“

„Per Klausčių ūlytėlę, čiū
dra dra lia lia,
Bridau gilų purynėlį, vai
ku kū, vai ly lia.“

„Ejo ubags per Upyną,
Rado kirvį ant skiedryno.“

Istorinės dainos dažnai būna ir kovų dainomis:

„Šiandien midų gersim, rytoj iškeliausim
I prancūzų žemę . . .“

„Visi berneliai žirgus balnojo,
žirgus balnojo, į Rygą jojo.“

Daugely dainų minima kryžiaiokai (vokiečiai), maskoliai (rusai), „Vyrų iš jūrų“ (švedai).

„Vilniaus mieste žali bromai,
Žirgeliai balnoti.
Pabalnojau ir išjojau
Vaiskan vajavoti.“

Darbštūs ir dainingi visada buvo lietuviai.

Linksmos, kartais graudžios, yra vestuvinės dainos: pažintuvių, piršlybų, žiedynų, sutartuvių, mergvakario, karvojaus (didelis vestuvinis svočios pyragas) dalijimo, kraičvežių dainos.

Linksmos, kartais graudžios, yra vestuvinės dainos: pažintuvių, piršlybų, žiedynų, sutartuvių, mergvakario, karvojaus (didelis vestuvinis svočios pyragas) dalijimo, kraičvežių dainos . . .

„Motule, širdele, tai tau, tai tau!
Auginai dukrelę ne sau, ne sau.“

„Sudiev, sesule, nepasimatysim . . .“

Yra epinių dainų apie paukščius, žvėris, kurių daug juokingų: „Daina apie vilko svodbą,“ „Apie paukščių veseliją . . .“

Yra komiškų ir darbo dainų; taip pat apie girtuoklius, žydus, čigonus . . .

„Gaspadinė Alena, pjovė žąsį
balana . . .“

„Barbora, lipk per tvorą,
O jei ne, tai apvanosiu . . .“

„Senas žydas barzdą krato,
Kad mergelę gražią mato.“

„Mes esam ponai, didi čigonai,
Ką mes norėsime, tą ir suėsime . . .“

Arba juokinga pavyduolių daina:

„Supyko dėl baravyko,
Suraukė kaktą dėl menko daikto,
Susuko ūsą—tik dėl kopūsto . . .“

Dažnai juokingos suaugusių dainos pavirsta lyg ir vaikų dainomis, pagal kurias galima „eiti ratelius,“ išgalvoti žaidimų.

Buvo dėdė Vilniuj.
Buvo, buvo, kaip nebuvo,

Kad ir buvo, ne ką gavo . . .“

„Kalveli, meistrelī, mokyk vaikus
savo . . .“

Taip pat, iš žvėrių ir paukščių epo išsivystė daugelis vaikų dainelių ir žaidimų:

„Padarė žvirblis saldų alutį . . .“

„Šarkelė šoka, tilvikas nemoka.“

„Turėjo bobutė žilą oželį . . .“

„Tupi šarka ant tvoros . . .“

„A—a, apapa, zuikis vaiką supavo . . .“

O kas nežinom mūsų lopšinių dainų? Tai jautrios, meilios motinų dainos mažiesiems:

„Čiu čia liū lia, sūnaitėli, auk stiprus,
užauki.“

Ir pusiau dainelių, pusiau žaidimų:

„Katu katu—katučių, duos mamytė
krupuočių . . .“

Labiausiai mūsų liaudies dainas išgarsino Kauno Valstybinio teatro—Operos solistė Vincė Jonuškaitė-Zaunienė. Ji su liaudies dainų repertuaru apvažinėjo daugelį kraštų ir savo gražiu balsu jautriai jas išpildydavo koncertuose, susilaukdama komplimentų ir už dainavimą, ir už dainų grožį.

(Iš „Krivulės“)

Lietuvių kilmės jaunimui stovykla „Aušra“ įvyko liepos 14-27 d. Pocono kalnuose, Elmhurst, PA. Po pasirodymo stovyklės „Aušros vadovai: Rūta Bobelytė, Antanas Kulbis, Antanina Zmuidzinaitė, Regina Kulbytė, Raimundas Kiršteinas, Tadas Kulbis, Raimundas Tamošiūnas.

July 14-27 session of Lithuanian youth camp „Aušra“ in the Pocono Mountains at Elmhurst, PA.

IN MEMORIAM

VINCAS RAMONAS

(1905.I.14 — 1985.VII.8)

Netekome dar vieno žymaus Nepriklausomoje Lietuvoje išaugusio kūrėjo — liepos 8 d. Čikagoje nuo širdies smūgio mirė rašytojas Vincas Ramonas. Sausio mėnesyje kukliai paminėtas jo aštuoniasdešimtmetis.

Po 1960 metais išleisto apysakų rinkinio „Miglotas rytas“ daugiau spaudoje nebepasirodė. Kolegų klausinėjamas, redaktorių prašomas, atsakydavęs: ką parašiau, parašiau, geriau nebeparašysiu, o šlamšto nenoriu gaminti.

Per visą savo literatūrinę karjerą (iš profesijos Ramonas buvo gimnazijos mokytojas), Ramonas išleido dvi novelių knygas ir du romanus: „Dailininkas Rauba“, minėtas „Miglotas rytas“, „Dulkės raudonam saulėleidy“, „Kryžiai“. Ramonas nebuvo gausus, užtat jo plunksna buvo brandi, galima sakyti, kiekvienas jo naujas kūrinys buvo literatūrinis įvykis, pradedant nuo „Linų žiedų“, hamsuniškos meilės apysakos, atspausintos „Iliustruotoj Lietuvoj“ (1927) su kuria jis tuojau atkreipė literatų ir visuomenės dėmesį.

Vokiečių okupacijos metais (1943) „Ateities“ dienraščio atkarpoje pasirodė jo romanas iš pirmo bolševikmečio, vardu „Dulkės raudonam saulėleidy“, kurį perrašęs ir papildęs išleido jau Čikagoje 1951 m. Vokietijoje (1947) išėjo antras jo romanas „Kryžiai“, sukėlęs ilgai užsitiesusias diskusijas ne dėl literatūrinės veikalo vertės, bet dėl veikale skleidžiamų idėjų. Didžiausią erzelių kėlė lietuviškieji liberalai dėl griežtų autoriaus atvaizduotų pozicijų: su Roma ar su Maskva, ginče kuris kilo tarp tėvo Kreivėno ir sūnaus Petro. Pirmasis romanas apima laikotarpį nuo bolševikų įžengimo į Lietuvą iki pirmųjų vokiečių bombardavimų, prasidėjus karui; veiksmas vyksta viename neįvardintam Suvalkijos mieste. Čia skaitytojas dar kartą pergyvena, kaip raudonąją armiją džiaugsmingai sutinka žydai ir miestelio proletarai, praeina mokyklų suorganizuotos demonstracijos, nuosavybių atėmimas, areštai, trėmimai, sugriauto gyvenimo chaosas ir bolševikinis teroras.

„Kryžiuose“ vėl ryškiai iškyla krikščionybės ir liberalinio materializmo susidūrimas, ši sykį lietuviško suvalkietiško kaimo prie Šešupės rėmuose. Čia ir ūkio gyvenimas iki smulkmenų, čia išdavystė šeimoje, ir meilė tarp nelygių partnerių, ir intrigos, ir kerštas, daugybė žmogiškosios prigimties poreikių: nuo ramaus humaniško santykio su žmonėmis iki gaivališko prigimties siautėjimo.

Nors V. Ramonas laikomas moderniu rašytoju, išaugusiu iš impresionizmo ir ekspresionizmo geriausių stiliaus laimėjimų, jis kartu yra gal ir mūsų beletristikoje paskutinis klasikinio sukirpimo romano atstovas, charakterių ir fabulos bei intrigos kūrimo atžvilgiu. Mūsų lietuviškoji enciklopedija jį laiko „dideliu prozos meistru“. Jo kūrinių vertė nepraeinama, jo romano keliamų idėjų aktualumas nėra pasibaigęs šiandieną, jis nesibaigs nė po daugelio metų, nes tai užtikrina veikalų meninę vertę.

Vincas Ramonas

KAPITONAS BORUTA

Šiandien jis sumokėjo honorarą veneros ligų gydytojui dr. Vagneriui.

Jis vaikščioja po geltoną kareivinių parką ir šaudo žvirblius gluosniuose.

Dar šiltą, kruviną, ilgai varto rankose ir žiūri į jo juodas, pilka plėvele aptrauktas akis. Pastirė kojytės, sudraskytas sparnas.

Po parką vėjas nešioja pilką žvirblio plunksną.

Dulkėtojų aikštėje kareiviai groja armonika. Daužo futbolą ir šūkauja.

Būrelis apstojo juodą katiną. Nutukusį, visų mylimą. Kareiviai varžosi dėl jo, šaiposi ir tiesia rankas paglostyti. O katinas — toks protingas. Toks šiltas ir švelnus. Net jų rankos ima drebt, kai glosto jį. Jie patys nežino, ką jiems primena tas šiltas švelnumas. Čia, tarp spygliuotų vielų ir šaltų plytų.

Prieina kapitonas Boruta. Kareiviai sustoja. Kapitonas pažiūri į katiną ir šaukia: kac, kac, kac. Ir šypsosi. Kažkaip nenorom. Kaip ligonis, žiūrėdamas į sveiką ir linksną draugą.

Katinas negirdi. Išlenkęs kuprą ir murkdamas glaudžiasi į geltoną kareivio čebatą. Čebatas vos pastebimai dreba — į jį žiūri išgeltes kapitono veidas. Šaltos akys. Pilkos nepermatomos. Kaip matinis ligoninės lango stiklas.

Kapitonas nustoja šypsojesis. Jis stovi ir žiūri į kareivius. Jo antakiai nerviškai trukčioja. Dešinės rankos pirštai maigo žvirblio sparną. Kažkur garsiai susijuokia kareiviai. Kapitonas meta negyvą žvirblį ir pamaži atsitolina.

Kareiviai dar ilgai tyli ir bailiai žiūri į katiną.

★★★

Sienoje Napoleonas. Ties juo — stalelis raudonu pliušu uždengtas. Ant pliušo — plieninis šalmas. Kardas. Bomba.

Kampe, prieš veidrodį, and juodo piedestalo — Miloso Venera. Prie jos kojų — balta kaukolė. Mėlynos žibuoklės sudėtos į jos akis, sulaistytos kvėpalais. Kaip mėlynos akys.

Tyla.

Šaltas šiurpulingas mirties juokas. Kambary, veidrody, tyloj.

Jis stovi prieš veidrodį ir taiso plaukus. Retus, byrančius. Odekolonu trina smilkinius ir šaltas, nuolat drebančias rankas. Su melsvom gyslom, iššokusiom į paviršių. Jis žiūri į tas gyslas ir jam kažkodėl atrodo, kad jomis teka kažkoks gelsvas, dvokiantis skystis.

Dar rūpestingiau trina odekolonu ir žiūri į veidrodį.

„Tur būt nuo odekolono“, galvoja jis. Tas gelsvas veidas, nubertas spuogais.

Ir akys tamsiose duobėse. Reti ūsai. Raukšlėtos lūpos.

„Tas veidrodis taip keičia veidą“...

Gilios raukšlės vagoja kaktą.

Jis sudrimba į fotelį.

Už temstančio lango švilpia gluosnių šakos. Gluosnių šakose liūdi ruduo. Kažkur tamsus dangaus melsvumas. Ir ant stogų žiba mėnesiena.

Mėnesiena kankina jį. Vėjo švilpimas. Tas fioletinis dangus. Tas gedulingas.

Jis vienas. Draugai klube linksminasi, lošia, geria. Jis bijo ten nueiti. Kur geria. Jis negal ten nueiti.

Ir tokiomis valandomis jam ateina noras — paimti bombą, idėti kapsulį, patraukt...

Švilpia gluosnių šakos.

Ilgisi. Tyli.

Ruduo.

Suvytę ažuolo lapai. Prie veidrodžio, japoniškų vazų.

★★★

Mažas laiškėlis ant stalo. Jis paima jį, pavarto ir vėl padeda. Susiima rankom galvą ir ilgai žiūri kažkur į tolį. Juodam lango stikle pasirodo ji. Josios akys. Didelės ir mėlynos. Tokios tyros, kaip meili moters ašara.

Boruta sudreba. Užsimerkia. Jis negali žiūrėti į tas akis. Į tą nusišypsojimą. Kaip nusikaltėlis į motinos veidą, pilną meilės.

Jis sukanda dantis, sugniaužia kumščias ir pakrato galvą.

„Buvo laimė kadaise“...

Dvarelis. Ant kalnelio, mėlynam dangui išrašyti balti beržai. Tenai tą dieną Kristina pirmą kartą surimtėjo. „Tu...mielas...“ Tik tiek ji galėjo ištarti. Ir visa drebėjo. Tą dieną jos dėdė pažiūrėjo į jį, gudriai nusišypsojo ir patenkintas glostė žilus ūsus. O jis rauda, jis gėdinosi. Taip vaikiška tai buvo ir saldu. Bet dabar jis viską atiduotų už tai — kad galėtų matyt tą gudrų senio nusišypsojimą, vaikiškai parausti ir jausti smarkų širdies plakimą.

Šitos širdies...

Sekminės tada buvo, beržų šakelėm iškaišytos. Ir viskas buvo žalia.

Paskui — karo mokykla. Laukimas.

Paskui — karininko uniforma. Ir ta naktis — su draugais — raudonuos kambariuos — kai pilni stiklai skambėdami krito į grindis...Ir ta juodakė, ir tas baisus pabučiavimas...

Kaip per sapną atsimesna viską.

Ir viskas pasikeitė, visas pasaulis. Bet šandien — keista: tas mažas laiškėlis drasko jo širdies likučius.

Vakar jis netikėtai sutiko ją. Kristina nustebo:

—Kaip baisiai tamsta pasikeitęs...

O ji — vis tokia pat. Jis negalėjo pakęsti jos linksmumo.

Jis žiūrėjo į ją ir tylėjo. kažko bijojo.

— Kodėl tamsta pasidarei toks nekalbus? ir vengi žmonių?

—Žmonių? Apie ką aš su jais kalbėsiu? Apie batų tepalo kainas? — ištarė jis ir tą akimirksnį pasidarė visas šiurkštus kaip kareivio milinė. Jam dingtelėjo mintis pasakyti jai ką nors baurų, jeigu ji norės prisiminti praeitį.

Bet Kristina tylėjo.

Dabar jis turi nueiti į ją. Šitą pakvietimą jis priėmė kažkaip nepagalvojęs.

...Jos sužieduotuvės...

Jis sėdi fotely nejudėdamas visą valandą ir galvoja.

Kaip ji pagrožėjus. kažkoks neaiškus pavydas apėmė jį, kažkoks gailėstis, kai jis žiūrėjo į ją.

LIETUVIŲ DIENOS, 1985, SPALIS

Jos žvilgsny, jos alsavime, judesiuos — tiek sveikatos ir meilaus moteriškumo.

Ji visa — kaip ta balta figūra. Venera.

Ir staiga jo mintis sustojo. Atsiminimai dingo. Kažkokia purvina banga išiveržė į jį. Jam pasidarė šlykšti ta figūra. Jos vardas. Ir tos krūtys ir tas gundomas grožis. Nežinia kodėl, bet tas vardas jam priminė tą juodakę moterį iš rausvo kambario — tą naktį.

Ir kažkokia neapykanta apėmė jį visą. Pasibiaurėjimo jausmas iškreipė jo veidą. Savo suvytusią ranką jis ima nuo stalo revolverį ir iššauna.

Statula sudužo.

Ibėgo išsigandęs tarnas.

— Nieko, kvailas daikte. Atnešk man lekierkas.

★★★

Mieste kiekvienam žingsny jis matė moteris. Linksmas, išsipuošusias. Ir jis negalėjo jų pakeisti. Jų pažvelgimų, jų nusišypsojimų. Jis matė jas visas nuogas prieš save. Savo prigesusiomis akimis, seniai papratusiomis, nuogo moters kūno užnuodintomis.

Kažkokiam lange viena atsidėjusi, su meile žiūrėjo Rafaelio Madonna. Kapitonas žvilgtelėjo į tą moterį ir paniekinamai nusišypsojo.

Skersgatvy, prie smuklės, nuplyšęs elgeta. Kapitonas pažiūrėjo į jo aprištą galvą, į raudoną nosį ir dviem pirštais įmetė į jo ranką stambų pinigą.

“Pragers”, pamanė kapitonas. “Tiek to, vis tiek jis — nelaimingas”.

Paskui jis sėdo į automobilį ir nuvažiavo.

★★★

Kristina pasitiko jį šviesi, besišypsanti. Jos linksmumas sušildė jį. Valandėlę jis net užmiršo save.

“Tas geltonplaukis — jos sužadėtinis”, pamanė jis ramiai. Tas jam nepadarė jokio ispūdzio.

Kristina pakvietė jį šokti. Kapitonas keistai pažiūrėjo į ją, nusilenkė ir tylėdamas paėmė josios ranką. Ji žiūrėjo jam į akis, o jis stengėsi išsivaduoti iš jos žvilgsnio ir vėl pradėjo nerimt.

— Kaip tamsta dabar gyveni?

— Prašau — neklauskit...

— Argi tamstai tas nemalonu?

Jis krūptelėjo.

— Kodėl taip? Argi mes ne draugai... buvom... Iš tikrųjų, tamstos jau visai negalima pažinti... — kalba ji vėl žiūrėdama jam į veidą.

Kapitonas sukando dantis. Staiga jam pasidarė gėda dėl savo veido, dėl savo suvytusių rankų. Neapykanta apėmė jį visą. Bet kas gi jau ji tokia? Mėsos šmotas. Dabar ji jam atrodė šlykšti. Ta šilta ir minkšta masė. Jis taip norėtų paniekinti ją.

— Tamsta taip keistai žiūri į mane...

— Aš norėčiau dabar imt ir perplėšt rūbus ant jūsų krūtinės.

Nejauki tyla.

Kristina pasuko galvą į šalį. Lyg jis būtų pūvančiu kvapu pūstelėjęs jai į veidą. Nusišypsojimas dingo. kelios mažytės raukšlės išvagojo jos kaktą.

Staiga kapitonas pasijuto šlykštus pats sau. Šalia to balto šilko. Jis norėjo palikti ją čia,

LIETUVIŲ DIENOS, 1985, SPALIS

vidury šviesios saulės, ir pasislėpt už tamsių palmės šešėlių.

Jis sustojo.

Didelėm akim žiūrėjo ji į kapitoną. Jai pasidarė kažkodėl gaila jo.

Kam jį pakvietė? Atsimint senus laikus? Pasidžiaugti jos laime? Jam buvo nepakenčiama tos moters rūbų šiurenimas šalia jo. Kristinos draugės. Jis atsakinėjo jai — “taip”, vienodai greitai, stengėsi šypsotis ir didėjo neapykanta viskam. Tai tyrai elektros šviesai, tiems linksmiems juokams, tam šilkui. Kelis kartus jam atėjo noras surikti tai mergaitei šalia savęs: “Pasitrauk nuo manęs”.

Tarnai įnešė vyną. Kapitonas krūptelėjo. Jis pamaži apžvelgė visą salioną, visus veidus ir prispaudė drebančią ranką prie lūpų. “Vis tiek”, pagalvojo jis.

Prasidėjo linkėjimai.

— Leiskite jums palinkėti laimės... — pradėjo balsas.

Kapitonas sukosėjo. Sužadėtinis nejučiomis atsigręžė į jį.

“Irgi — lėlė,” pagalvojo kapitonas. Ir staiga ėmė neapkęsti to geltonplaukio jaunuolio.

Jis kėlė vyną prie lūpų ir pajuto, kaip šiurpuliai perėmė jį visą. Vyno kvapas jam buvo nepakenčiamas.

— Gražus vyras, — pastebėjo jam viena panelė, rodydama akimis sužadėtinį.

— O taip, tik gaila, kad jį suės kirminai.

Panelė pamaži pasitraukė į šalį, o jis piktai šypsojosi.

— Aš geriu už jūsų sveikatą, — pasigirdo senos ponios balsas.

— Taip, sveikata... Ypač reik, kad tas ponas būtų sveikas. Dabar visokios — tos ligos... Kristina...

Kažkas pastatė vyną atgal. Kažkas išsitraukė nosinę. Sena ponia pakėlė prie akių lornetą, o Kristinos lūpos drebėjo ir akys buvo pilnos ašarų.

— Fui...

— Ar jis girtas?

Ir visiems buvo gėda ir biauuru.

.....

Visi žiūrėjo į ją, į jos rankas. Ji skambino “Rudens elegija”.

Salione tyliai krito geltoni lapai ir pilkos miglos smelkėsi į širdis tų, kurie čia sėdėjo su cigaretėm rankose.

Vėl pradėjo švilpt gluosnių šakos ir mėnesienos liūdnumas apėmė jį visą. Tas tylus šlamėjimas... Ta rudens žemė — juoda, šalta...

Kapitonas mato, kaip sužadėtinis verčia gaidų lapą ir vos pastebimai prisiglaudžia prie jos peties. Jos visas kūnas krūpteli ir galva truputį pasvyra į jo pusę. Laimė, džiaugsmas ir maldavimas tame krūptelėjime. Jaunystės jautrumas. Ir tiek moteriškų troškimų paslėpta. Taip jaunos motinos galva pasvyra prie lopšio, kai tėvas stovi šalia.

Kapitonas neišlaikė. Atsistojo ir, užgesinęs cigaretę, priėjo prie staliuko. Jis siekė ranką vyną, bet stiklas paslydo iš jo drebančių pirštų ir parvirto.

Visi atsigręžė. Jos sužadėtinis šypstelėjo ir nususuko.

“Liurbis”, pajuto kapitonas tame nusišypsojime.

Kapitonas žengia žingsni, sustoja ir suduoda jam per veidą.

Viskas dingo. Ponai sustojo. Kristina pašoko ir sulaikė sužadėtinį.

Kapitonas stovėjo nuošaliai. Jis glamžė rankose pirštines, lyg norėdamas jas suplėšyti.

— Tai mat, tamsta... — ištare jis dusliu balsu, stengdamasis šypsotis, ir nei iš šio, nei iš to žvilgtelėjo į laikrodį.

★★★

Paskambino tarnui.

— Atnešk vyno ir paprašyk ją. Tą jauna skalbėja.

Pro cigaro dūmus jis mato ją ieinant. Ji šypsosi.

— Na, Matilda? — šaukia jis pridusiusiu balsu, kviečia į save ir pila jai vyno.

— Ko tu juokiesi?

— Kaip čia pas jus šilta...

— Nusivilk.

Jis geria vyną ir visą laiką žiūri į ją. Jis galvoja, gniaužo kumštis ir nuolat dega gestanti cigara.

— Tu sakyk... Juk tu tokia, kaip ir visos, a? Lyg tu bloga? Sakyk?

Mergaitė šypsosi.

— Ei, spiaut, Matilda... Bet ką pasakytų visi, jeigu dabar pamatytų tave čia viena?

— Jūs kalbat kažin ką, ponas kapitone...

Jis nutyla. Įpila vyno ir vėl susiima rankom galvą.

— Aš kalbu... O gal aš jūsų nepažįstu... Lyg aš žinau, kas yra moteris, meilė? Aš dar nieko nežinojau apie moterį, o jau nusidėjau su ja. Štai kas, Matilda...

Jis kelia stiklą prie lūpų ir staiga lyg ką atsiminęs, stato jį atgal. Jis pajuto, kad vynas jį svaigina.

— Gerk — sako jis jai.

— Tai kodėl jūs negeriat?

— Tai ne tavo dalykas, — sako jis šiurkščiai. Vėl susiima rankom galvą. Jo veidas keičiasi, akis aptraukia pilki dūmai. Jis kramto lūpas ir tyli.

Matilda nustebus žiūri į jo išgeltusį veidą, į mėlynas lūpas ir pamaži traukiasi nuo jo. Ji bailiai žiūri į duris ir seka jo baisių, sudžiuvusių pirštų judesius.

— Tu bijai manęs? — staiga trenkia jis kumščia į stalą. — Tu...? Kas gi tu prieš kitas moteris? Prieš tokia balta, šventą... kada žiūrėdama į ją esi tik purvas... Tu!

Jis liejo jai į veidą vyną ir trenkė koją į grindis:

— Išeik!

Paskui jis užrakina duris, vaikščioja po kambarį, žiūrinėja daiktus, lyg ko ieškodamas. Kažkas erzina jį — vėjo švilpimas ir kažkoks gailus, gailus skambėjimas. Jis ilgai negal suprast, kas skamba. Sustoja, klausosi, žiūri į savo kojas ir numeta šalin pentinus. Glosto kelius, čiupinėja minkštą batų odą.

“Tik vienos mano kojos — tiesios ir gražios”. Jis ištiesia koją ir gėrasi ja.

Paskui vėl galvoja kažką. Jis vėl mato Kristiną ir šalia jos tą geltonplaukį. Ant josios kelių žaidžia mažytė dukrelė, šviesiais plaukais ir mėlynom akim. Kaip motinos.

TARP daugelio įvairiausių literatūros premijų (Respublikos, komjaunimo, Ziberto fabriko...) okupuotoje Lietuvoje prieš metus įsteigta dar viena — Ukmergės rajono "Salomėjos Nėries" kolūkio prizas už geriausią metų eilėraštį "apie žemę, žemdirbį, žmogaus triūsą". Konkursą praveda informacinis biuletenis "Naujos knygos", balsuoja skaitytojai — žemdirbiai, mokytojai, mokiniai, visi, kas tik domisi poezija.

Eilėraštis renkamas iš visų tais metais išėjusių poezijos knygų, bet biuletenis skaitytojų patogumui atspaudžia keliolika eilėraščių, kurie "padarė geriausią ispūdį pirmiesiems knygų skaitytojams". Tai lyg ir palengvinimas balsuotojams orientuotis.

Pernai (1984) m. prizas atiteko daugiausia balsų surinkusiam J. Macevičiui už eilėr. "Tėvynei", toliau daugiausia balsų surinko Alma Karosaitė už eilėr. dedikuotą "Kaimo mokytoju" ir Stasė Lygutaitė-Bucevičienė už eilėr. "Lietuvai". Joms suteikti diplomai.

Šiais metais prizą laimėjo Just. Marcinkevičius, o diplomais atžymėti J. Nekrošius, A. Drilinga, A. Gušcinas.

"N. K." biuletenyje rašoma, kad skaitytojai pasisakė "už nuoširdžią, įtaigią poeziją, kuri ryškiai meniškai prabyla apie reikšmingus gyvenimo dalykus". Tai lyg ir akibrokštas dabar labai paplitusios "moderniosios", abstrakčios, nesuprantamos nuosmūkio poezijos adeptams ir gynėjams.

Kaip iš tekstų, kuriuos čia spausdiname, matyti, skaitytojams labiausiai patinka ne būtinai apie žemdirbį, ar dirbamą žemę, bet apie tėvynę, Lietuvą, išmaitinusią per amžius ne tik daug savųjų, bet ir svetimųjų ir tapusią šventa "dabar ir amžinai", plakanti gimtosios kalbos pulsą, apie kaimo mokytoją, kuris žmogų aukštyn pakėlė, apie gimtinę, kuri dabar tapusi šventove, apie žemę (taip pat ne kurią kitą, ne svetimą, bet gimtinę), kuri

"šaukia vėl mus sugrįžt iš toliausių kelionių
Ji — su giriom žaliom ir dainom — Lietuva"

Ir tos rankutės — mažytės, mažytės...

Kapitoną kažkas pradeda smaugt. Jis atsisegioja mundurą ir vėl pradeda neramus vaikščiot po kambarį. Jis norėtų kažkur pabėgt, prapult, nieko nežinot, kažką paimt savo rankom ir — pasmaugt.

Jis sustoja, žiūri į užrakintas duris, klausosi, tyli.

Žibuoklių ir pūvančių lapų kvapas.

Vėjas.

Atsargiai prieina prie veidrodžio, ilgai žiūrisi, atsargiai lyti veidą. Paskui nuleidžia rankas, kaip pailsęs, kaip netekęs vilties. Palinksta galva ant krūtinės, lūpos prasiveria ir žvilgsnis sustingsta.

Atbulas, atsargiai, lyg ko išsigandęs, atsitraukia ir greit ieško po kišenes. Išsiima portsigarą, laikrodį, pinigine. Vėl viską sudeda atgal. Prieina prie raudono staliuko, atsirakina stalčių ir išsiima revolverį.

Tylu. Ausyse spengia. Jis girdi savo kvėpavimą. Girdi kažkur automobilio užimą. Jis kantriai laukia, kol jis praūs pro šalį ir paspaudžia sienoj knopkę.

Šviesa gesta.

1928

Vainikas Lietuvai

Lietuva jaunųjų poetų lūpose

Tėvynei

Vis šykštesni Tau mano pažadai,
O apie darbus patylėt geriau.
Kalnų Tau nesupyliau, kaip matai,
Daugiau nepadariau, nei padariau.

O gal, parodysiu atvirai žaizdas,
Kas nors ir pasikeistų? Bet vargu...
Ir Tu ne ta, ir aš, deja, ne tas,
Ir kai sunku, tai mums abiems sunku.

Kitiems išpuolė dideli darbai.
O man — ir menkesni, ir juodesni.
Pavydžiu tiems, kitiems, bet nelabai, —
Nes kaip yra, tai taip ir gyvenai.

Nesikratau aš rūpesčių naštos
Ir nesigėdinu suskirdusių delnų.
Nedaug iš to apčiuopiamos naudos,
Sakau, gal kartais Tau nemalonu.

Kad toks į Tavo šventę atėjau,
Kelintąkart prašydamas — atleisk?
Tau į akis pažvelgti nebijau,
Tačiau jei kuo nusikaltau — nuteisk! —

Užtat, kad šykštūs mano pažadai,
Darbai taip pat nedaro Tau garbės.
Kalnų Tau nesupyliau, kaip matai,
Tačiau ir nekasiau duobės.

Juozas Macevičius

Lietuvai

Paženklinta ir kryžium, ir ugnim,
Išdeginta raudona geležim,
Akmenyje kaip raidė iškalta,
Kaip vėliava viršūnėj iškalta.

Krauju ir nuodėme sutepdami
Mes visą laiką buvom tavimi.
Tu mūsų rankose — kaip žiburys.
Tu mūsų danguje — kaip vyturys.

Paženklinus mūs' veidus ir žodžius,
Auginusi kaip žolę ir medžius.
Tikra — kaip paskutinė valanda —
Buvai ir būsi mūsų visada.

Kaip žalio gaudesio pilni varpai —
Po žemėm mūsų kaulai ir kardai.
Po marų, karų, carų išlikdami
Mes visą laiką buvom tavimi.

Pakrikštyta rasa, kalaviju,
Pavirtus darbu, žodžiais ir krauju,
Kiek svetimų, savų išmaitinai —
Šventa tu mums dabar ir amžinai.

Ant kirvio arba dalgio ašmenų,
Ant mūrų, ant žolės, ant akmenų
Gimta kalba — kaip saulės atspindys,
Gimta kalba — kaip kairėje širdis.

Parklupdami ir vėl pakildami
Mes visą laiką esam tavimi.

Stasė Lygutaitė-Bucevičienė

Kaimo mokytoju

Vaikyste mano,
Drobe klonių,
Žingsneli
Nedrašių kelionių,
Upelin puolantis
Dangau,
Žvėrie, paukšteli
Ir — žmogau,
Kuris mane
Aukštyn pakėlei!
Sudrisko
Mano vadovėliai,
Išnyko kelias
Į tenai
(Kur suolas mums —
Tik laikinai).

Tai ačiū tau,
Kad gyvenai
Tam užkampy,
Kur brastos tvino,
Kur neišvengė nieks
Purvyno.

Bažnytkaimi
Naujau apstatę
Ir niekad dievo nepamatę,
Suėjo į kapus
Seni.
Tik vienas tu
Tebeeini
Pro tuos sunkius
Šviesos vartus
Lyg aplink žemę
Tris kartus...

Kol saulė šviečia
Danguje,
Tol lyginu tave
Su ja...

Alma Karosaitė

Grėbėja, A. Kučo grafika.

LIETUVIŲ DIENOS, 1985, SPALIS

Lietuva jaunujų poetų lūpose

Lopšinė gimtinei ir motinai

Laukai gražiai sugulę,
miškai žaliai sužėlę,
baltoji mano gulbe,
juodų arimų gėlė!

Kiek rovē — neišrovė,
kiek skynė — nenuskynė.
Todėl, kad tu — šventovė.
Todėl, kad tu — tėvynė.

Vienų namie mylėta,
kitų svetur vadinta —
mamos skara gėlėta,
muziejų pakabinta.

Atrodo, kad lig šiolei
per lietų, vėją, sniegą
visi mes, tartum broliai,
po ta skara užmiegam.

Užmik ir tu, motule,
juodų arimų gėlė!
Vaikai gražiai sugulę.
Rugiai gražiai sužėlę.

Just. Marcinkevičius

Mano žemė

Mano žeme, pavasariui auštant pakilus,
Mano žeme, lyg paukščių giesmė ištisa.
Čia vaikystės sapnai — ežerai tavo gilūs
Čia svajonių žaltvykslėm dega palių
šviesa.

Mano pievos — skaros pražydusios klo-
niuus,
Vyturiai giesmininkai dangaus vidury.
Laša kekėm šermukšnių ugnys raudos,
Varstant rudenio vėjams duris.

Dienos lekia ir keičias — kas liko neli-
ko...
Styro ažuolas tyruose lauko plačiuos.
Tiems gerai, kas su paukščiais į tolius
išvyko, —
Mano valandas laikas — mano žemėj
skaičiuos...

Grįš tas laikas, pažadinęs lauką,
Subanguos jis žaliaisiais javais.
Mano žemė griaustiniais pavasarį
šaukia,
Išsiliejusiom upėm ir paukščiais savais,
Ir vaikystės sapnų šiltutėlėm
glamonėm,
Pušynėlius ištirpusia beržo galva.

Šaukia vėl mus sugrįžt iš toliausių kelio-
nių
Ji — su giriom žaliom ir dainom —
Lietuva.
Adolfas Guščinas

Nusilenk savo žemei

Nusilenk savo žemei, nusilenk savo
kraštui, nusilenki savo tėvynei.

Paukščiai atskrenda, susisuka baltus
lizdus, peri vaikus

Ir skuba išskristi.

Tu — ne paukštis.

Tarp šniokščiančių polaidyje lyčių

Daužos plieniniai upėtakiai

Ir plaukia aukštyn, į ištakas, kad išmestų
ikrus — kaip liepsnas —

Ir grįžtų atgal į jūras ar žūtų sutraiškyti
upių slenksčiuose.

Tu — ne žuvis.

Išauga medžiai ežerų pakrantėse ir ošia
Visomis šakomis,

Bet ateina audra ir išverčia medžius,
Ir kaip riksmas kyla į dangų jų mirstan-
čios šaknys.

Tu — ne medis.

Tu matai, kaip išskrenda paukščiai, grįž-
ta į jūras žuvys ir miršta medžiai.

Bet tu girdi, kaip prabyla iš pilkapių pro-
tėviai

Ir iš brolių kapų kareiviai seka savo sun-
kią sakmę, neturinčią pabaigos.

Tu gerai girdi šitą bylą, tu gerai girdi šitą
sakmę.

Ir kai skausmas ateina, tegu tavo ašara
kremta į žemę,

Nes juk negali būt, kad nepriimtų ašarų
žemė,

Nes juk negali būt, kad tavęs nepriimtų
žemė,

Nes juk negali būt, kad žemei tavęs ne-
reiktų.

Todėl nusilenk savo žemei, savo kraštui,
savo tėvynei,

Kurią gali palikti paukštis, žuvis ar miręs
medis,

O tu — negali,

Nes juk negali būt,

Kad jai tavęs nereikėtų ar jos nereikėtų
— tau.

Antanas Drilinga

A. Kučo grafika

Eilėraščius "Vainikas Lietuvai" ir "Kalba gim-
toji" LD redakcija pridėda nuo savės.

*

Paukščiai į aušrą skrenda.
Saulėje gėlės žydi.
Bitės aplanko žiedą.
Dūzgia šventi aviliai.

Ošia žali pušynai.
Upės srovena ramios.
Vyturio dainą myli.
Platūs ir gražūs laukai.

Stovi aukšti obeliskai.
Dega ugnis amžinoji.
Vėliavą šventą bučiuoja
Jaunas Tėvynės karys.

Dirbti, tikėti, svajoti,
Džiaugtis, gyventi, mylėti,
Ryžtą ir laimę dainuoti,
Ateitį žemės brangios!

Tyliai žiūrėti į aušrą.
Smiltį ir grumstą paliesti,
Ranką žemėtą priglausti
Amžiams prie savo širdies...

Juozas Nekrošius

Kalba gimtoji

Kas mieliau suskambės mums už gimtąją
kalbą?

Kas lig saulės laidos toks pat savas mums liks?
Rodos, tarsi žodžius — o paglostysi galvą,
Ir nurimęs lopšy kūdikėlis užmigs.

Tu nė žingsnio be jos. Ir už Tėviškės vartų
Savo krašto šnekos pasiūlgsti šventai.
Be jos skrynių skambių, kas tiek daug mums
atvertų

Rodos dainą vedi! — O gimtinę matai!

Tai iš jos, iš kalbos, liaudies godos atgyja.
Ir prabyla senų mūsų dainių balsai.
Rodos, "laukas" sakai — o regi Suvalkiją,
Rodos, "beržas" tari ir lopšinės klausai.

Ir seni, ir maži mes kiekvienas ja kalbam,
Ją — iduotą mamos — lygi gyvas neši.
Rodos, tarsi žodžius — o paglostysi galvą:
Jau tokia ta kalba mūs gimtoji graži...

Česlova Jakštytė

Vainikas Lietuvai

Skrido balandžių pulkas iš lėto,
nešė per dangų vainiką Lietuvai —
gražų vainiką, nors verk.

Jame upelių mėlynos gėlės,
jame vargelio kasdienis smėlis
ir liūdnos dainos vakare.

Jame sukrypusios lauko obelys,
jame pavargusi kaimo moteris
su balta skarele.

Jame galvijų svetimos bandos,
jame pirkelės žemutis langas —
vilties šukelė tyra.

Jame pelynų pilkas kartumas,
jame likimų šviesus gaudumas
ties vakarykšte bryde.

Skrido balandžių pulkas iš lėto,
nešė per dangų vainiką Lietuvai —
gražų vainiką, nors verk.

Rimantas Vanagas

NAUJOS KNYGOS

Č. Grincevičiaus *“Vidudienio varpai”*

Tai dešimties pasakojimų rinkinys, trečiasis pavadintas *“Vidudienio varpais”*, kaip ir visa knyga. Viršelį ir aplanką piešė dail. Ada Sutkuvienė; seniai mūsų beletristikos knygų leidyboj mačiau tokių patrauklų ir taiklų piešinį. Tai viena gražiausių šių metų knygų išorine prasme.

Netenka apsivilti ir knygą beskaitant; gal tik — kad ji per plona (vos 117 puslapių). Česlovas Grincevičius, atrodo, rašo iš lėto ir spausdinasi dar lėčiau: pirmas apysakų ir legendų rinkinys *“Vidudienio vargonai”* — 1953 m., romanas *“Geroji vasara”* — 1970 m., pasaka jaunimui *“Vyskupo katinas”* — 1974 m. Po vienuolikos metų — štai ir *“Vidudienio varpai”*.

Autorius baigęs humanitarinius mokslus Kaune, gerai mūsų buvusią sostinę pažįsta ir patraukliai Kauną aprašo *“Pirmasis sniegas”* pasakojime.

“Kai ateina ilgas ir ramus sekmadienio rytas, kai su saule ir miestas keliai, prabyla, suskamba tų penkių ir dar kitų tolimesnių bažnyčių varpai. Tada tik norisi sulaikyti kvapą ir skambančias minutes pratęsti šimtmečiais. Ne, nieko gražesnio nėra ir nebus, kaip ano tolumo, palikusio Kauno skambantieji sekmadienio rytai.” — 5 p.

“Bažnyčios statytojas” yra, gal būt, tikroviškas pasakojimas apie kleboną Novickį (nebent tik vardas pramanytas), kuris sumaniai ir energingai planavo naujus Dievo garbei namus ir juos po daugelio sunkių darbo metų pastatė, net ir su moderniais *“judamaisiais paveikslais”* — Kančios savaite prieš Velykas... Bet jis vyskupo iškeltas buvo kitur. Ir tas darbštus, žmonėms ir savo Bažnyčiai pasiaukojęs kunigas buvo žiauriai komunistų sunaikintas. Autorius primena, kad tokių idealių ir liūdno likimo kunigų Lietuvoje buvo ne vienas...

“Vidudienio varpai” — pasakojimas, primenąs tykius sekmadienius Lietuvos provincijoj ir pamaldžius žmones. Aprašoma našlės Mykolienės Sekminių išgyvenimai. Pasakojimas be ypatingo siužeto, bet sukurta anos Lietuvos religinė nuotaika, jos atspindys žmogaus sieloje.

“Gal varpai daugiau neskambės, gal tų dangiškų garsų žemėje Mykolienė negirdės, bet tai, ką ji dabar patyrė, kas širdin įėjo, neišeis. Ji tokia dėkinga Aukščiausiam, kad laimės užteks visoms jos likusio gyvenimo dienoms ar valandoms. Palaimintas Sekminių vidudienis ir to vidudienio varpai.” — 41 p.

“Tyrilaukių rožė” — gaudi meilės istorija iš žiauriųjų Sibiran trėmimo laikų; tada buvo sulaužyti ir sunaikinti daugelis jaunų, gražių gyvenimų.

“Prasilenkę žodžiai” — apysaka, kuri plaka profesinį pavydą, su jo niekingais padariniais. Kiek didaktiška, kiek publicistiška, bet įdomi paskaityti.

“Našlės skatikai” — vykusiai atpasakota skriaudų istorija, irgi su kiek didaktiška pabaiga.

“Nuostabus atsitikimas” skamba beveik feljetoniškai, kur gerokai sugroteskintos

moterys.

“Nusisekęs rytas” — juokingas pasakojimas iš baudžiavinių laikų; mėginta išlaikyti anų laikų nuotaika ir koloritas.

Taip pat su vykusia ir spalvinga humoristine nuotaika gyvai pavaizduojami pora istorinių laikotarpių iškarpu — pasakojimuose *“Vilniaus laikrodis”* ir *“Kėdainių ožka”*.

Č. Grincevičius mėgsta pasakoti apie Lietuvos miestelių ir miestų žmones, rasdamas juose žmogiškų silpnybių, kurie sukelia šypsena, taipgi, atverdamas jų buities ir jų dvasios prasmingus momentus. Autorius mėgsta žvelgti pro parapijų šventorius, pro bažnyčių skliautuose gaudžiančius vargonus, ir iki ūkininkų laukų bei varguolių trobelių nuskambančius varpus... Iš čia jo dažni pasakojimų pavadinimai, iš čia ir ta religinė, mistinė nuotaika. Be to *“rimtumo”*, autorius sugeba iš šono nužvelgti ir žmogaus ydų pačius juokingiausius kampelius. Užtat jo pasakojimai skaidrūs ir įdomūs skaityti. Vietomis jis vykusiai personifikuoja žmogaus draugus — gyvulėlius: šunį, katę, ožką... Jie artimai draugauja su žmogum ir dažnai jaučia bei elgiasi kaip žmonės...

“Kitą dieną iš pat ryto Mikė (ožka) vaikštinėjo paupy. Ten vėl sutiko kelias nedraugiškas ir nieko neišmanančias ožkas; už miesto priėjo kaimenę galvijų. Kiek jai buvo darbo! Kad ne tie nenaudėliai piemenys, greičiausiai iš visos bandos bebūtų likę tik lavonų laukai. (Taip galvojo ožkutė, šlubuodama namo. Kas gi gali jai neleisti galvot?)” — 110 p.

Kur pasaka, kur tikrovė; kur liūdna, kur linksma; bet *“Vidudienio varpu”* knyga visa ištiesai įdomi skaityt.

Alė Rūta

Baltųjų Rūmų sukviestuose konferencijose

Vašingtone įvyko dvi svarbios Baltųjų Rūmų sukvistos konferencijos: Pavergtų tautų savaitės paskelbimo iškilmės ir Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo (Helsinkio konferencijos 10 metų sukakties proga) klausimu pasitarimas. Abiejose dalyvavo Amer. Liet. tarybos pirm. Teodoras Blinstrubas.

Operos solistų Danos Stankaitės ir Algio Grigo koncertas įvyko kovo 31 d., sekmadienį, Anapilio salėje, Kanadoje. Solistams akompanavo muzikas Alvydas Vasaitis. Koncertą rengė Lietuvos Kankinių parapijos tarybos kultūrinė sekcija.

Solosits Dana Stankaitis and Algis Grigas in concert at Toronto, Canada.

Pavergtų Tautų savaitės paskelbimo iškilmės liepos 25 d. pradėjo atvykusių dalyvių pasveikinimu Linas Kojelis, Baltųjų Rūmų ryšių įstaigos direktoriaus pavaduotojas. Toliau Gynybos sekretoriaus pavaduotojas William Furniss painformavo apie JAV plečiamą gynybinės strategijos iniciatyvą, Amerikos Balso direktorius Eugene Pell papasakojo apie sėkmingas pastangas plėsti ir stiprinti JAV informaciją plačiame pasaulyje, ypač skiriama tautoms už geležinės uždangos. Paskutinis kalbėjo JAV viceprezidentas George Bush, apibūdindamas susidariusią padėtį ir JAV pasirinktą veiklos liniją.

Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo reikalais konferencija įvyko liepos 26 d. Čia irgi ją atidarė Linas Kojelis. Toliau Valstybės sekretoriaus pavaduotojas Europos reikalams Mark Pakmer painformavo apie turimus rūpesčius ir viltis Europos reikalu. Ambasadorius James E. Goodby, JAV atstovas Europos nusiginklavimo ir pasitikėjimo ugdymo konferencijoje, papasakojo apie Amerikos pastangas šioje srityje. Ambasadorius Richard Schifter, Žmogaus teisių ekspertų konferencijoje Ottawoje, vadovavęs JAV delegacijai, nupasakojo pasitarimų eigą, apibūdino Maskvos bloko šaltumą šiais reikalais ir vakariečių darytą spaudimą, kad Sovietų Sąjunga laikytųsi savo tarptautinių išipareigojimų šioje srityje. Jų pranešimus papildė Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo JAV komisijos štabo direktorius ir generalinis patarėjas Michael Hathaway.

Amer. Liet. Tarybos pirm. Teodoras Blinstrubas raštu per L. Kojelį iteikė paklausimą, ar negalima imtis stipresnių priemonių, kad Maskva būtų priversta pildyti Helsinky priimtus išipareigojimus žmogaus teisių reikalais, prašymą, galimybėms atsiradus, tarptautinėje plotmėje iškelti kolonialinę padėtį Lietuvoje ir Lietuvos teises į laisvę ir padėką JAV delegacijai už gynimą žmogaus teisių Ottawos konferencijoje, drauge ginant ir Maskvos skriaudžiamus lietuvius.

Česlovas Grincevičius “Vidudienio varpai”. Pasakojimai ir pasakos. Išleido Lietuviškos knygos klubas 1985 Čikagoje. Dail. A. Sutkuvienė. Gaunama “Drauge” ir kitur — pas knygų platintojus. Kaina nepažymėta.

ENGLISH SECTION

JULY 26, 1985: In spite of bomb threats on board and after hours of delay, the voyage of the Baltic Star began in the late evening from Stockholm as hundreds of well-wishers bid a safe journey. With great determination, participants of Lithuanian, Latvian and Estonian descent came from many countries in their quest to remind the world of the illegal occupation of the Baltic countries by the Soviet Union.

Inviting the international media, we hoped to draw attention of the free world to the Soviet Union's inhumane acts against those who will not give up their struggle to regain freedom and self-determination from communist oppression. The participants knew that they would have their opportunity also to demonstrate symbolically against the oppressor during the cruise. When the ship reached the point closest to Lithuania, Latvia and Estonia, the representatives of those nations would lead the others in a tribute to their country and peoples to signify that they have not been forgotten.

JULY 27, 1985: "They risked their lives yearning to be free again and perished in these waters." With these words the memorial service concludes. The whistling waves of the Baltic Sea seem undisturbed as a wreath descends upon them from the Baltic Star nearing the island of Gotland at dawn, July 27, 1985. The seagulls soar above in slow motion. Trying to record at least a glimpse of this highly emotional moment, the media focus their cameras on the faces of the 370 participants of the "Baltic Peace and Freedom Cruise."

Calmness sets in, interrupted only by clicking cameras. The sun's rays break through the clouds illuminating the scene with soft-blazing hues. The cameras zoom in on the brightly-colored flowers carried by each member of the group as he or she walks slow-paced toward the deck's railing. The flowers are gently tossed into the sea, one by one, in memory of those who tried to escape to freedom from the occupied Baltic countries and died before they could reach the safe shores of Gotland Island.

That first day, after the memorial service and breakfast, the group met to hear Andres Kung, a journalist and author, speak on "The Baltic Question in the International Media." Then followed the reading of the COPENHAGEN MANIFESTO of the Baltic Tribunal, which occurred before departure on July 25-26, in Copenhagen. There a panel of judges heard witnesses testify about Soviet crimes in Estonia, Latvia and Lithuania in the years since those nations were taken captive under the terms of Stalin's 1939 pact with Hitler known as the Molotov-Ribbentrop Pact. Following the agreement, the Red Army occupied the three independent Republics of Lithuania, Latvia and Estonia in 1940.

A spark of hope ignited the emotions of the audience as the applause would not cease. The MANIFESTO had a very special meaning to many cruise members because many of them had the knowledge and awareness of how many people behind the Iron Curtain were still willing to risk their lives and long prison sentences for their beloved country.

The following excerpts summarize the idea of the MANIFESTO:

The Baltic Tribunal in Copenhagen declares that occupation and annexation of once-independent Estonia, Latvia and Lithuania serves as a prime example of the

Baltic Star Cruise

by Milda Mikenas

violation of international public law and treaties ratified by the Soviet Union.

The right of the Baltic peoples to self-determination, to non-discrimination and to non-interference on their ancestral soil must be reinstated.

... We call upon them (the democratic governments of the world) to raise the issue of Soviet occupation of the Baltic countries in all world forums, demanding freedom and independence for Estonia, Latvia and Lithuania.

By this Copenhagen Manifesto, we declare that the present situation in the Baltic countries is damaging the chance of peace and freedom in Europe and the world.

Signed:

*Theodor Veiter, chairman
Per Ahlmark
Michael Bourdeaux
Jean-Marie Daillet
James Fawcett*

After the lecture and discussion, a change in program was announced during lunch: all were to meet on deck in an hour for the Lithuanian demonstration, because the captain had been forced to change course and this was the closest we would be to the shores of Lithuania.

The seagulls once again began to circle above, almost motionless as if suspended in air. The members gathered on deck in silence, some dressed in national costumes, some carrying Lithuanian flags, each one within his own personal grief and sadness. As the ceremony began, each participant held a long-stemmed rose.

After a few brief statements and a moment of silence, the group began to sing patriotic songs—songs passed on through generations. Many of the young people on the cruise were second and third generation Lithuanians from Europe, Canada and the United States. One of the songs they sang was "Tau, sesute, puikios gėlės" (For you, Sister, Lovely Flowers)—a brother goes off to war and tells the sister to tend her flower garden while he chooses the road of a fighter.

Some of the words are:

*If I die for my country
For the precious freedom of Lithuania
The evening star will guide you to me.*

Š.m. liepos 25-26 d. Kopenhagoje įvykusiame pasaulio Pabaltiečių Tribunole prieš Sovietų Sąjungą aktyviai dalyvavo lietuviškos moterys. Iš k.: VLIKO teisinė patarėja dr. E. Armonienė ir dr. A. Janačienė (iš New Yorko). Stovi VLIKO/ELTOS įstaigos vedėja M. Samatienė, prancūzų k. ELTOS redaktorė B. Venskuvienė (iš Paryžiaus) ir E. Bobelienė.

In Copenhagen at the Baltic Tribunal against the Soviets July 25-26 a group of distinguished Lithuanian women were active participants. Seated from left: Dr. E. Armonas, Legal Council of VLIK and Dr. A. Janačas. Standing are: Mrs. M. Samatas, editor of the French publication k, B. Venskus, editor of ELTA in Paris, and Mrs. E. Bobelis

Pabaltiečiai neša simbolinį vergijos retęžį Stockholme.

—Nuotrauka V. Skiriaus

Demonstrators carrying the symbolic chain in Stockholm.

Lietuvių grupė žygiuoja Helsinkio pagrindine gatve.

Nuotrauka V. Skiriaus

Part of a group of Lithuanians parading down Helsinki's main street

Londono tautinių šokių grupė "Lietuva" veda demonstraciją Stockholme.—Nuotr. V. Skiriaus

Members of London's folk dance group "Lietuva" during a demonstration in Stockholm.

*On my sandy grave-site
Plant many flowers
So they will not wilt.
And water them.*

At the conclusion, the national anthem was sung and then one by one the flowers were tossed gently into the sea with hopes that some would reach the shore or that fishermen would find them and place them on the sandy graves of those who fought and perished for their country. The cameras tried to capture the significance of this commemoration.

The 60 press, radio and television people on board, mostly from European countries and Canada, experienced a very unique moment in their careers. As they attempted to hold their cameras steady on the young people's faces filled with emotion, their own vision began to be blurred by a mist in their own eyes.

Later that afternoon, the Latvians held their demonstration. There were 200 Latvians on board, a large number from Sweden. Their melodic songs and powerful singing almost seemed to echo from the distant shores. Hundreds of flowers decorated the sea again.

The group then met in the Sky Lounge for the reading of Juris Kronbergs's poem "Travel Document." The poet himself gave an intensely dramatic presentation of his poem using very effective musical accompaniment. The listeners were held in a trance as they heard a story about human dignity and the tragic fate of the poet's beloved Latvia and his countrymen.

After midnight, all met again on the deck for the Estonian memorial service and demonstration. As they ignited sparklers to lighten the darkness, many were dressed in their national costumes holding banners and posters of Estonian prisoners of conscience. The ceremony was dedicated in their honor and more flowers were tossed into the sea.

The people were in no hurry to disperse; they continued to look down for a long time at the flower formations, engulfed in their personal thoughts. The moonbeams added a phosphorous glow to the floating flowers. The appearance of Soviet vessels nearby became insignificant and counter-productive as they tried to frighten and harass the voyagers. The determination only began to grow in renewed energy for the climax of the cruise—a demonstration in Helsinki.

SUNDAY MORNING, JULY 28: The Baltic Star docked in Helsinki. It was no coincidence that the stopover in Helsinki was scheduled on this date. Leaders of many nations were meeting to commemorate the 10th anniversary of the signing of the Helsinki Accords. Many of the media people from around the world were already in the city to cover the event. Since Finland had signed a friendship treaty with the Soviet Union, the Baltic demonstration was the first anti-Soviet protest since 1968.

Before leaving the ship, we were given careful instructions and a city map. Our permit only allowed us to march to a monument in a centrally located park erected in memory of Estonians who volunteered to help the Finns

fight in World War I. A permit request was denied to allow us to demonstrate in front of the Soviet Embassy. Therefore, the group was advised to go into the embassy area at their own risk, and only as tourists.

Anticipation built up. A number of people and reporters were allowed to wait at the dock. We disembarked from the *Baltic Star* carrying national flags, signs and banners depicting human rights violations by the Soviets and demanding independence for our countries.

Thousands of spectators greeted us, applauding and presenting flowers in appreciation. Many kept repeating "thank you" with tears in their eyes. As the Lithuanian group marched singing songs, a small, elderly man unexpectedly sprang from the crowd, clutching a small flag in his hand, limping as if he had just discarded his crutches and trying to balance himself as he kept up. His face was etched with determination and tears. Not for a moment did he lag behind until our destination was reached.

A wreath bearing the national flags of the Baltic states was placed at the monument. The keynote speaker, Vladimir Bukovsky, a Russian dissident who spent 12 years in Soviet prisons, labor camps, and psychiatric hospitals, said that we spoke in the name of all those who were oppressed and silenced. He told the crowd that we came here to Helsinki to remind them that enslaved people cannot speak. We came here to strengthen their hope and to encourage them to continue in their struggle. "The ten years since the signing of the treaty," Mr. Bukovsky said, "has been marked by increased aggression by the communist authorities, by the unprecedented arms buildup, by the support of international terrorism, by the increase of repression, by jamming radio broadcasts, and by imprisoning anyone who is willing to speak out."

Mr. Bukovsky then strongly urged: "We're asking the other signatories (of the Helsinki Accords) to force the Soviet Union to respect its obligations or abrogate the treaty."

Mr. Bukovsky, in his speeches during the demonstrations in Copenhagen and Helsinki, mentioned Balys Gajauskas, Lithuanian prisoner of conscience, in reference to human rights violations. Gajauskas was presented as an example of great courage and as an inspiration to all who believe in freedom and justice.

Gajauskas was arrested in 1948 and served his 25-year prison sentence for participation in the Lithuanian Partisan Movement after World War II. After his release, he was arrested again in 1977 and charged under Article 68 of the Soviet Lithuanian criminal code with "Anti-Soviet Agitation" and propaganda. In 1978 he was sentenced to ten years in a labor camp and five years internal exile.

While serving his second term, he has continued his fierce commitment to fight for human rights, but his health is rapidly deteriorating. In 1979 Gajauskas wrote a letter to the U.S.S.R. Procurator General stating: "My crime consists of having thought independently and having valued democracy more highly than the communist dogmas . . ."

The official ceremony ended with the singing of the national anthems of Finland, Estonia, Latvia and Lithuania and most of us broke away

LITHUANIAN DAYS, 1985, OCTOBER

Pasaulio pabaltiečių pagrindinių atstovybių pirmininkai tribunolo prieš Sovietų Sąjungą metu Kopenhagoje 1985 m. liepos 25 d.: Pasaulio estų tarybos, Lembit Savi; Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo komiteto, Kazys Bobelis; Pasaulio laisvų latvių federacijos, Olgerts Pavlovskis. —Foto L. Griniaus

The primary Baltic representatives at the Baltic Tribunal Against the Soviet Union in Copenhagen, July 25, 1985. Seated are: Lembit Savi, World Estonian Council; Kazys Bobelis, Supreme Committee for the Liberation of Lithuania (VLIK); Olgerts Pavlovskis, World Free Latvian Federation.

Pasaulio Pabaltiečių Tribunolo prieš Sovietų Sąjungą užbaigia—teisėjų kolegija paskelbia "Kopenhagos Manifestą," pakvietus prie stalo pasaulio Pabaltiečių pagrindinių atstovybių pirmininkus. Iš k.: VLIKO pirmininkas dr. K. Bobelis, Pasaulio Laisvų Latvių Federacijos pirmininkas dr. O. Pavlovskis; teisėjai—James Fawcett (britas), Teismo pirmininkas Dr. Theodor Veiter (austras), Per Ahlmark (švedas), kun. M. Bourdeaux (britas), ir Pasaulio estų Tarybos pirmininkas L. Savi, Kopenhaga, liepos 26 d.

—Nuotrauka M. Samatienės

The "Copenhagen Manifesto" was declared at the closing ceremonies of the Baltic Tribunal. Seated at the rostrum are: Dr. K. Bobelis, Dr. O. Pavlovskis, Sir James Fawcett, Dr. Theodor Veiter, Mr. Per Ahlmark, Rev. Michel Bordeaux, and Mr. L. Savi.

Pabaltiečių Taikos ir Laisvės Išvykos dalyviai. Laivui "Baltic Star" atplaukus į Stockholmą, jaunimas grupuojasi eisenai. Nuotraukoje 45 pabaltiečiai neša simbolinius retežius reprezentuojančius 45 metus sovietų okupacijos. Stockholmas, liepos 29 d.

—Nuotr. M. Samatienės

Members of the Baltic Peace and Freedom Cruise disembarking from the "Baltic Star" on July 29. The 45 T-shirted prisoners represent the 45 years of Soviet occupation.

to find the Soviet Embassy. A fairly large group succeeded in circumventing police blockades and gathered within a short distance from the embassy in silence, proclaiming victory with their arm raised in a V sign. Many international journalists were already there taking pictures and taping the event.

Police lines surrounding the embassy area politely indicated to everyone to stay back and the demonstrators seemed to cooperate. For some unknown reason, two policemen grabbed one young Lithuanian, Rimas Baskis, let him go, and grabbed his older brother, Vytas, a 20-year-old university student from France. The police dragged him into a nearby car and drove off. A group of friends hurried to find the U.S. Embassy to get help since Vytas was a U.S. citizen. He also happened to be the grandson of Lithuanian Representative Dr. Stasys Backis in Washington, D.C.

The rest of us continued our silent vigil of protest. There were still quite a number of reporters taking pictures. Then, suddenly, two policemen jumped from behind the police lines, shoving and pushing us to the ground. The other officers stood helpless, with their lips sealed, forced to tolerate the brutality of those two men wearing the same uniform. The two continued shoving, so blinded by their uncontrollable rage that they even attacked some journalists wearing press badges. One reporter from Canada said she had never experienced anything like this in her entire journalistic career.

By 2:30 p.m. the demonstrators were back on board the Baltic Star because we were to depart at exactly 3:00 p.m. We waited anxiously for Vytas Backis, not knowing if he would be released in time. Fifteen minutes before departure he emerged from a car and everyone cheered, giving him a hero's welcome. He said he refused to sign a document or pay a fine because he could not understand what he was signing.

And so the Baltic Star set out on its course again with its flag waving. We sang warm farewells to the friendly Finns who showed so much support and solidarity. It was heartening to us to hear that the Finnish press covered the demonstration extensively. In local editions of the two main Helsinki newspapers, we were front page stories with photos. We also warranted front page coverage in Swedish newspapers which displayed photos of Lithuanians marching in Helsinki and of Baskis being held by the two policemen.

MONDAY, JULY 29: As the Baltic Star arrived in Stockholm the next morning, July 29, hundreds were already waiting and cheering. They were singing and some groups were giving folk dance performances. Among them was a Lithuanian folk dance group "Lietuva" from London, England.

Most of the onlookers joined the cruise members in a procession and demonstration from the wharf to Sergels Torg, a square in the center of the city. A symbolic chain of 45 links was formed, each link carried by young people dressed in prisoner's shirts with consecutive dates written on their backs representing 45

years of enslavement of the Baltic countries. A long procession followed the chain, people carrying posters of prisoners of conscience.

Later that evening we attended a Baltic Ecumenical Religious Service in St. Klara Church, with a musical presentation by European performing artists. A two-day Baltic Future Seminar, a Baltic Folklore performance, a P.E.N. Club Literary program, and "BFPC Grand Ball" were the remaining highlights of the program. We stayed in student housing at the University of Stockholm and most of the events took place in "Allhuset" University's Student Union.

While all of the events were highly successful and accomplished their objectives, there was one moment at the P.E.N. Club Literary Evening that had a special meaning for the Lithuanians. Mr. Bukovsky's reading from his autobiographical book, "TO BUILD A CASTLE—MY LIFE AS A DISSENTER." He observed that Lithuanians had a tenacity and strength of conviction which won his admiration. Bukovsky expresses this in the following passages of his book:

In 1973 I was sent to Camp No. 35, near the station of Vsevyatskaya (in Perm Province) . . .

Our camp was a small one—about 300 to 350 people—and the majority of its population, as in the other political camps, consisted of "veterans," Ukrainians and Lithuanians who had participated in the national liberation struggles of the 1940s. Many of these prisoners had never experienced normal life in the Soviet Union, because ever since they took up arms in their youth when their lands were invaded by Soviet troops, they had been languishing in the labor camps. These were the remnants of a generation that had been completely shattered. In Lithuania alone the "liberators" had repressed 350,000 of the population; in the Ukraine, the total ran into millions . . .

Camp somehow preserves a man. His hair turns gray, his teeth fall out, his face is wrinkled, but inwardly he grows no older or more sedate. It was weird to watch these 55-year-old men gamboling together like adolescents, pummeling one another in the ribs; only lack of strength prevented them from playing tag. Their lives had come to a halt when they were about 20. Simple peasant lads who had never been able to become the fathers of families.

On summer Sundays they would crawl out into the sun with their accordions and play tunes that had long since been forgotten in their native regions. Truly, being in the camps was like having entered a land beyond the grave.

From among the Lithuanians I became friendliest with Jonas Matusevicius. He himself had joined the "forest brethren" at the beginning of the 1950s, when everything was already lost and the struggle was hopeless. Perhaps this was why he understood us better. When captured, he had kept shooting till the last, intending not to be taken alive. They had dragged his bullet-

sliced body away and literally pieced him together again—they needed him alive in order to torture him. I was amazed at how, after all this, plus 25 years in the camps, he had retained an astonishing joie de vivre, with a sense of humor and a sort of inner purity.

We, who took the opportunity to participate in the "Baltic Peace and Freedom Cruise," all heard such witness's accounts, and experienced many emotional moments—many of them sad but many spiritually uplifting and enlightening. Balys Gajauskas captures what we learned about the meaning of peace and freedom in a statement he wrote from a concentration camp in Perm Province, 1982. He says:

There is an uprising of the captive nations. They renounce peace, people perish and suffer. Don't they value peace?

Of course they do. Every nation cherishes peace. But for captive nations freedom is more precious than peace, because peace, only in unity with freedom, can bring about the greatest good . . . Therefore you cannot buy peace at the price of freedom. Peace has to be honorable and humane, without chains, without prisons, without concentration camps, without physical and moral terror.

Hopefully, we will have a better understanding of the peace and freedom concepts that Gajauskas knows so well. But the most important thing is that we will continue in our resolve to be active in a movement of Baltic friendship and cooperation.

We invite you to join us.

© Copyright Milda Mikenas, 1985

Scholarship for Lithuanian Seminarians

Father Joseph Prunskis, Associate Pastor at St. Symphorosa Parish, has established a scholarship fund for Lithuanian students for the priesthood.

The Father Joseph Prunskis Scholarship Fund is to be administered by the Brooklyn-based Lithuanian Catholic Religious Aid. Recipients of scholarships will be chosen by a committee consisting of the Bishop for Lithuanians outside Lithuania, the President of Lithuanian Catholic Aid, and the president of the World Lithuanian Roman Catholic Priests' League. The jury currently consists of Bishop Paul Baltakis, OFM, Provincial of the Lithuanian Franciscans.

In the general shortage of priests, the shortage of priests to staff over 100 Lithuanian parishes in the U.S. alone is particularly acute. Moreover, the cost of training a priest has risen along with all other costs.

Father Prunskis, born in Lithuania in 1907 and ordained in 1932, has doctorates in Canon Law from the University of Kaunas, Lithuania, and the Catholic University of America.

Editor of various Catholic newspapers in Lithuania, he fled to the U.S. in 1940 to avoid arrest by the Soviet secret police when the Russians seized Lithuania.

WHERE WERE THE LITHUANIANS?

There were to be at least 100 of us on the Baltic Peace and Freedom Cruise this summer. Only 50 signed up. Why? For such a special event, possibly the event of its kind in one's lifetime, why didn't more Lithuanians choose to partake in it? The loss was felt by the Lithuanian participants, who had to strain their voices to have the Lithuanian songs heard in spite of the powerful Latvian chorus of 200, and who had to work harder to organize programs in order to represent their countrymen well. The greater loss was to those who chose not to go, thereby proving they could be manipulated out of a memorable and eye-opening experience by a few spoil-sports. But only the participants will ever really know just how meaningful the Cruise was; the rest will have to read about it and imagine the unspoken intensity of it all.

Just who were these low-ballers, and is it a justifiable claim that sabotage caused the lack of Lithuanian participants? Perhaps the program or the intent of the program itself had no marketing appeal? Maybe; but not likely. The educational content combined with political and social aspects should have made it an unbeatable hand. In addition, rumors were rife.

Three rumors made the rounds among the cruise participants. Two rumors were charged with a larger-than-life quality about the cruise than reality would suggest.

First, it was said that the ship would be the target of covert attacks by the Soviets. It was even said that the ship would be sunk. Now really. It's flattering that some perceive us so important and threatening as to incite Soviet aggression, but such action would make no sense. The Peace cruise was highly publicized and in international waters, not a clandestine operation within their prison gates. Besides, what happened to all the support and identification with Lithuania's brave dissidents? Apparently, it's OK for them to take risks as long as they don't expect even a symbolic gesture of risk-taking from us. Is this the kind of hypocritical message we wish to send to our hapless brothers in Lithuania?

The other rumor had it that this was going to be the ultimate in "love boats" with an endless stream of booze parties and sex orgies. It was nothing of the kind. Again, simple logic would suggest its unlikelihood: (a) This trip had a single, serious theme which was imperturbable, and (b) the program was jam-packed with educational, cultural, and political activities from dawn until dusk, and long into the night, so that little "private" activity could be squeezed in. Most everyone, including the "renowned" party people, caught every wink of sleep they could get before the next taxing day. Furthermore, most of the participants were strangers to one another, and there was hardly time to get well-acquainted, except on marches.

The third rumor suggested that the trip was only for youth; older folks were uninvited. While the cruise was promoted as being for the "youth," there were "older" participants. All one had to do was thumb through the long list of guest speakers (and spouses) to realize that the chaperones were built-in.

The Baltic cruise brought back to consciousness the fact that Lithuanians are not the only ones who are making supreme efforts to publicize the plight of the Balts to the American politicians and public. While Lithuanians have participated in co-sponsored events with Latvians and Estonians before, all too often this has meant that the "visitors" number only a handful and sit with their compatriots. For a change, each nation had substantial representation and there were ample opportunities to commingle and learn from one another. We should welcome more such opportunities to work together on issues we have in common.

Free Balts Brave Bomb Threats, Soviet Gunboats

Four hundred participants in the Baltic Peace and Freedom Cruise braved bomb threats and harassing Soviet gunboats July 26-28 in their quest to draw attention to the fate of the three Baltic republics—Lithuania, Latvia, and Estonia. The departure of their ship, the Baltic Star, was delayed two hours in Stockholm when the Swedish newspaper *Dagens Nyheter* received word there might be a bomb aboard. After a two hour search by police and trained dogs, which produced nothing, the Star was allowed to set sail on its freedom cruise in the Baltic.

Once on the sea and in international waters, the ship was harassed by two Soviet patrol boats. One of the boats approached the ship at very high speed before veering away. Later, the Baltic Star was forced to change its course when a fishing vessel blocked the ship's path by stopping in front of it and refusing to move. Despite rumors of aircraft surveillance, the Free Balts completed their protest against the illegal Soviet annexation of the three Baltic states without further incident.

On Sunday, the group staged a demonstration in front of the Soviet Embassy in Helsinki where one person was arrested and two others were detained. The group of demonstrators and the press covering the incident were physically forced off the street by police. When Finnish police demanded that 20-year-old Lithuanian-American Vytautas Backis leave the area, he refused and was subsequently arrested. Brit Rolands Blezurs and Swede Maria Rotla, 23 and 19 years of age respectively, were then detained. They were told Finnish law allows police to detain anyone they find "suspicious," but were not given a reason for their detainment.

The Freedom Cruise and its companion event—the Baltic Tribunal, held July 25-26 in Copenhagen—were organized as a protest against the illegal Soviet takeover of the Baltic republics in 1945. Since then the Soviet Union has maintained a policy of Russification and denial of human rights, including curtailing religious freedom, in these formerly free nations. The date was chosen to coincide with the ten-year anniversary of the signing of the Helsinki Accords, which were designed to promote East-West dialogue and eliminate such human rights violations.

Stanley Balzekas was recently appointed as a director of the Chicago Board of Health. From left: Dr. Jorge Prieto, chairman of Chicago Board of Health and Stanley Balzekas, Jr.

Stanley Balzekas, Jr. buvo paskirtas Chicagos sveikatos tarybos direktorium. Iš kairės: Dr. Jorge Prieto, pirmininkas Chicagos sveikatos tarybos, ir Stanley Balzekas, Jr.

—Foto Jerome Meriweater

KREIVENAS rose late. Having shaved and washed, he took a new shirt from the drawer and closed the bedroom door. His wife understood that he was preparing to leave. Dressed, he directed Kazys to harness the horse. He put the radio in a box and sat down to eat.

Peter sat in the parlor and looked out the window.

"Why don't you go to breakfast?" asked his mother.

"I don't want any. Later."

Raciunas crossed the yard. Peter was relieved somehow; he took his hat and went out. He followed the river to the Raciunasas.

Stasys was busying himself about the wagon; he tied the rope at the wagon's end more securely and arranged the straw.* Peter spoke to him, led him around the corner of the barn and gave him several leaflets. He went home along the riverside.

Raciunas sat and watched how Kreivenas ate. The mistress invited the visitor to the table too, but he refused and waited, holding his cap in his hands.

"I know what you came for. You're wearing out your soles for nothing. In the evening I'll bring it over myself."

"It isn't the soles I'm thinking about . . . You see, it's this way . . . When I lent you five hundred, why, at that time five hundred was money. You could buy this and that. But now? The stores are empty. Lines stand in wait. Try and get a timepiece if you want! You can get one, but you have to look, you have to ask. To go through friends. In the spring a timepiece like that cost fifty, and now they take you behind the counter to show you; they don't even want you to lay a finger on it, and they're asking three hundred. In the spring you could buy ten timepieces for five hundred, but now you can't even buy two."

"Then what do you want? A timepiece?"

"Not a timepiece. I'm just saying that so you'd understand. It's a loss for me."

"You want a timepiece, go to the Bolsheviks. They plundered everything."

"What the Bolshevik laid hold of you can kiss goodbye—you won't get it. But it's a loss for me. What are those five hundred to me now? What can I buy? You understand yourself . . . A man like yourself wouldn't want to see me wronged either. Give me one cow for the debt."

"I can't understand whether you're crazy or drunk!" Kreivenas was provoked.

"I don't give balls on other people's money, so there's no call for me to have a hang-over."

"Go to the devil!"

Kreivenas dressed, put on his hat, and carried out the box with the radio to the wagon. He was already gone out the gate, and Raciunas still sat and twisted his cap in his hands.

"So I'll have to be going," he sighed, glancing at Mrs. Kreivenas, who came in for the plates. "An unfair man, yours is . . . very unfair . . . He causes a man loss and afterwards

doesn't even want to speak."

"What loss are you talking about?"

Raciunas gestured his hand and rose to his feet.

"People are right when they say don't dig a hole for another, because you'll fall in yourself. I just forgot to remind Kreivenas of that. Goodby."

ON THE WAY HOME he saw Peter on the other side of the river, and turned away. Peter sat there at the very edge of the water, on a large stone. He sat lost in thought and stroked the stone. So it seemed to Raciunas.

"You're still here. When are you going to push your way up to the front, if you leave at this hour? Don't you know how crowded the mill is now?"*

Excerpt from

CROSSES

(Kryžiai)

by Vincas Ramonas

Translated from Lithuanian by
Milton C. Stark

A.A. RAŠYTOJAS VINCAS RAMONAS
AUTHOR VINCAS RAMONAS

* Wagons of this type had a retaining rope tied across the open back end, between the upright racks or sides. The straw served as litter against the bare slats.

* Grain was ground in community mills; and, as here, farmers sometimes had to queue up to wait their turn.

"I was held up."

"Who held you up?"

"Peter Kreivenas was here. He brought something. News of some sort or other. Read if you want."

Raciunas read the leaflet, pondered, folded it and put it into his pocket.

"Give it to me," Stasys held out his hand.

"Go ahead, go ahead. I want to read it over again. I must think it over good."

Stasys drove away, and Raciunas went to the stable, where, leaning against the empty manger, he gazed a long while at the wall. His wife was looking for him—she hallooed in the yard, but he did not answer. The pigs squealed in a fray in the sty. He did not budge. He kept gazing at the wall and kicked a length of board supporting the manger. The house door banged shut. "She's gone with her big mouth," thought Raciunas and fingered the cow's tether. The cow had always stood there, but now the place was empty. What a cow she had been!

Spitting bitterly, Raciunas left the stable by the side door and looked around. Smoke was rising from the wheelwright's chimney. Climbing over the fence, he set out in that direction.

He found Giruzis at home.

"I told you, next Monday!" cried Giruzis, seeing Raciunas.

"I didn't come for the wheel. Different wheels are turning here."

Seating himself on a bench, he glanced out the window, he glanced out the door, then he took the leaflet out of his pocket.

"Read for yourself."

Going to the door, Giruzis was a long time reading and turning the leaflet in his hands. He studied Raciunas in silence.

"You brought this for me?"

"It was given to me, and I'm turning it in."

"Who gave it to you?"

"Peter Kreivenas. He gave it to Stasys."

"The deuce take you! You and Peter both. I'm to drop everything and go now. If you don't go—you get in trouble yourself. How should I know what's gotten into your head here?" smiled Giruzis, unable to conceal his delight.

"I don't know what others are thinking either. Kreivenas owes me five hundred, but he doesn't want to return it. Maybe he wants to get me into a scrape, because . . . you understand . . . Maybe he thinks that then he wouldn't have to repay the debt, if I, say, went to jail . . . He's digging me a hole, it looks like . . ."

Giruzis glanced at his bicycle and ran to dress, and Raciunas sat a while longer; picking up a splinter, he broke it between his fingers and went home.

MRS. GIRUZIS accompanied her son to the gate. She was flushed and her eyes sparkled with wicked delight. Taking a look at Kreivenas' buildings, she raised a menacing fist and returned to the house. No sooner had she sat down at her spinning wheel, than Mrs. Grybas stole in through the gate. She opened the gate noiselessly, not even rattling the handle. With a quick look at the closed door of the

workshop and the window, she jerked her kerchief over her eyes and went inside.

"Praised be Jesus Christ."*

"Forever . . . you baggage! Have you run over again with your gossipry?"

"With what gossipry? What sort of gossipry can you mean? Where might I be carrying gossip, where do I go? Church is all, otherwise I'm home all the time. I came over for yarn."

"I won't spin for you. You can take it with you. Must I work all my days for the fatnecks? You're of that flock too!"

"You don't have to spin if you don't want to, but why get riled about it? I just gave praise to God, I didn't say one word yet, and she—gossipry . . . If I did tell you something in the past, wasn't mine the truth? And if it was the truth, can't I even talk? So you see, Mrs. Giruzis . . . About you, dearie, or Joseph I never said a word to anyone, as you see me alive. All I know is that others were saying that he was going to marry the Grustas girl. Let him marry her. God give him strength. Joseph, too, I heard, was over to the Kreivenases. He met Miss Grustas. That's fine. It's a start. And they didn't even ask you over, I heard. You see what sort of people . . ."

"They asked me, but I didn't go. Much I need those fatnecks! . . ."

"If he's going to marry, let him marry. God grant, if somebody else doesn't turn up. I heard all along . . . Peter Kreivenas is there . . . And if Peter's seeing her, then why should Joseph butt in? He'll just bring shame on himself . . ."

"A terrible thing that Peter of yours is! Mind you! People like Peter, all they do is muddy the waters everywhere. They begrudge a poor man happiness. He won't be muddying long!"

"Has he done something to you?"

"She asks yet! Because of the likes of him and their parents there never was any living for us. Accursed fatnecks! And now they're spreading around all kinds of papers. Agitating against the government. Never fear, they'll muzzle his snout even tonight. Now run and tell. He won't get away, just the same, and if you blab it out, then they'll take you too."

"What do I care! What's he to me? I, dearie, only came for some yarn, not to talk politics. When will you have it spun?"

"Well, I don't know myself . . . Come in a week. They keep bringing it and bringing it, I can't keep them off. And they keep praising me. Spun like in a factory, mind you. Even Mrs. Kreivenas didn't used to spin so well. I know they say nice things about me just so I'll spin for them, but you know what I say? If only I had less spinning and was up to it, I could spin better than Mrs. Kreivenas herself."

"As if I didn't know, dearie! I understand, you don't have to tell me. Well, since you're going to do the spinning, then thank you very much, and I'll be hurrying along home."

Kreivenas came back in the afternoon and straightway went to Raciunas's. He returned angry, tore up the promissory notes and threw them into the fire.

PETER WAS reading in his room. It was getting dark. He pushed away the book and wanted to make a light, but at that moment someone knocked at the window. Startled, Peter went to the window. A woman he thought he had seen before hid around the corner. Still puzzled, he stepped outside into the orchard, where he recognized Mrs. Grybas. Clinging to the wall, she wound her kerchief around her.

"I came to tell you . . . I ran by roundabout ways so I wouldn't be seen. Mrs. Giruzis and that Bolshevik of hers. Tonight they're coming to arrest you. For some sort of papers you gave to someone."

Peter went white.

"Is there anyone in the yard?"

"No one."

Mrs. Grybas slipped behind a bush and soon was climbing over the fence.

Peter stood motionless for a time; he glanced at the Grustas building, clenched his

fists, and ran quickly into the parlor. In a moment he related everything to his mother. She sat down in a chair, all atremble.

"I'm running away to Germany."

"Wait, you must tell your father at least. Your things must be packed."

(To Be Continued)

Daliui Brazdžioniui

per anksti amžinybėn iškeliauvus, žmonai Ilonai Brazdžionienei, tėvams Aldonai ir "Lietuvių Dienų" žurnalo vyr. redaktoriui poetui Bernardui Brazdžioniams, seseriai Saulei su šeima ir broliui Algiui su šeima reiškiamė nuoširdžią užuojautą.

"L.D." ir "L.A.V."

redakcija ir bendradarbiai

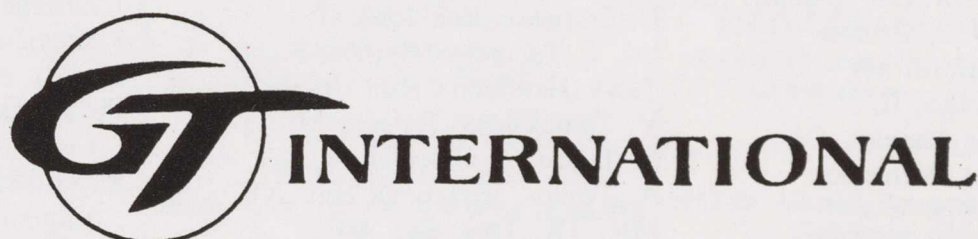
BALTIC BAKERY

JUOZAS ir ALDONA ANKAI—savininkai
4627 S. Hermitage. Chicago, IL 60629—telef. (212) LA 3-1510

— ir —

2616 W. 69th St., Chicago, IL 60629—telef. (312) 737-6734
Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

SOL. ALGIO GRIGO VADOVAUJAMOS KELIONIŲ AGENTŪROS

1985 METŲ KELIONĖS Į LIETUVĄ

Kelionės Nr. 4

Gruodžio 20 d. iki Sausio 4 d.

11 dienų VILNIUS, 3 dienos Helsinkis

Iš New York'o.....\$1,467.00

Iš Montrealio.....\$1,835.00 Kanadiškais

(Miegant dviem kambariye), įskaitant visas susisiekimo išlaidas, viešbučius (Presidentti Hotel—Helsinkyje), maistą, operos, teatro, arba baletu bilietus, įvairias ekskursijas ir daug kitų priedų. Kel. Nr. 2 dainų šventė, Kel. Nr. 4 grandiozinis Naujų Metų sutikimo balius.

Tarpininkaujame nuperkant automobilius, kooperatinius butus, bei sutvarkant dokumentus iškvietimams. Tolimesnėm informacijom ir visais kelionių reikalais prašom kreiptis į:

G. T. INTERNATIONAL, INC.

P.O. BOX 29163

CHICAGO, ILLINOIS 60629

Telefonai: (312) 471-1700 arba (312) 471-1702

skrendame erdviais FINNAIR lėktuvais

* A devout greeting practiced by old Lithuanians.

GARBĖS PRENUMERATOS

I. ir K. Aižinai, Chicago, IL
A. Andriušis, Dorchester, MA
P. Aras, Santa Monica, CA
Rev. J. Bacevicius, Kintyre, ND
G. Balanda, Warren, MI
E. Balceris, Santa Monica, CA
L. Baltrėnas, Los Angeles
V. Barkus, Omaha NE
V. Beleckas, Sunny Hills, FL
Inž. P. Beltran, Montebello, CA
Rev. A. Bertašius, Patterson, NJ
V. Bieliauskas, PhD, Cincinnati, OH
A. Biliūnas, Lake Park, FL
D. Brazdžionis, Los Angeles, CA
A. G. Brazėnas, Royal Oak, MI
J. Briedis, W. Bloomfield, MI
R. Bužėnas, Los Angeles, CA
Inž. V. Čekanauskas, garbės konsulas,
Los Angeles, CA
J. Čiurlionis, PA
Rev. V. M. Cukuras, Putnam, CT
St. Daugėla, Santa Monica, CA
A. Daukantas, Santa Monica, CA
Vysk. A. L. Deksnys, Vokietija
A. Dičius, Santa Monica, CA
Inž. A. Didžiulis, Columbia
V. Dovydaitis, San Clemente, CA
Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
A. Drukteinis, Bedford, NH
J. Dženkaitis, Glendale, CA
East Cambridge Branch Library, MA
B. Gajauskas, Santa Monica, CA
A. Galdikas, Los Angeles, CA
Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
Pr. Gasparonis, Los Angeles, CA
R. Giedraitis, DDS, Los Angeles, CA
J. Girevičius, Ont., Canada
K. Gogelis, Redford, MI
A. Grigas, Chicago, IL
I. Gurėinas, Los Angeles, CA
Dr. V. Gutauskas, Venezuela
P. Gylys, Olympia, WA
R. Janowska, Norristown, PA
E. Jarašūnas, Santa Monica, CA
E. Jonušas, Omaha, NE
Inž. A. Jonynas, Pacific Palisades, CA
Dr. J. Jurgilas, Rancho Sta Fe, CA
J. Karmuza, Waterbury, CT
K. Karuža, Los Angeles, CA
Dr. S. Karuža, Rolling Hills, CA
J. N. Kiaušas, Harrison, NJ
Rev. M. Kirkilas, Beverly Shores, IN
Dr. Alf. Kontvis, CA
Dr. J. S. Kriaučiūnas, Putnam, CT
J. Kregždė, Cincinnati, OH
Dr. L. Kriaučiūnas, Lockport, IL
Rev. J. Krivickas, Cohoes, NY
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
S. Kudokas, Santa Monica, CA
J. Kutra, Santa Monica, CA
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
L. Lengnikas, Hamilton, Canada
J. Levickas, Palos Verde, IL
G.T. Levinskas, Creve Coeur, MO
E. Likanderis, Chicago, IL
K. Majauskas, Chicago, IL
F. Masaitis, La Mirada, CA
B. Maskeliūnas, Toronto, Canada
Inž. V. Mažeika, Park Ridge, IL
Inž. A. ir L. Mažeikos, Marina
del Rey, CA
V. Mileris, M.D., Livonia, MI
A. Milius, Santa Monica, CA
J. Mitkus, Los Angeles, CA

J. Mulokas, Santa Monica, CA
A. Musteikis, Fallon, NV
A. Naudžiūnas, So. Boston, MA
M.L. Namikai, M.D., Glendora, CA
Rev. T. Palis, Pittsburg, CA
Rev. V. Palubinskas, New York, NY
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
V. ir A. Pažiūra, Agoura, CA
F. Petrauskas, Syracuse, NY
J. Petrikonis M.D., Woodbine, IA
J. Petronis, Los Angeles, CA
E. Pikelis, Chicago, IL
J. Pleinys, Hamilton, Ont., Can.
P. Pranis, Vista, CA
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, NY
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, NM
St. Radžiūns, Omaha, NE
G. W. Radvenis, Los Angeles
Kun. V. Radvina, Clover Valley, CA
J. Rasys, Cambridge, MA
K. Raudys, Toronto, Ont., Can.
K. R. Ražauskas, Dearborn Hts., MI
Kun. A. Rubšys, Manhattan College,
NY
A. Rugys, Lantana, FL
K. R. Ražauskas, Dearborn
Heights, MI
Kun. P. Sabulis, Waterbury, CT
P. ir R. Sakas, Glendale, CA
M. Šarauskas, Winnipeg, Canada
C. Sarpalis, Baltimore, MD
D. Schmutzer, Glendale, CA
C. Shimkus, W. Hartford, CT
M. R. Shalins, Woodhaven, NY
A. Sinkys, Santa Monica, CA
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, CA
Dr. J. Skirgaudas, La Jolla, CA
F. Speecher, Los Angeles, CA
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
R. Stirbys, Philadelphia, PA
D. Surantas, Rockford, IL
Inž. J. Talandis, Olympia Fields, IL
Talka (Hamilton Credit Union) Canada
V. Tamošiūnas, Detroit, MI
B. Tiškus, Collinsville, IL
A. Trainis, Richmond Hill, NY
Mrs. TK. Trečiokas, NJ
V. Urbaitis, Mayfield Hts., OH
Rev. I. Urbonas, Gary, IN
V. Urbonas, St. Petersburg, FL
A. Uždavins, Canton, MI
O. Vaitas, MD, Farmington Hills, MI
A. Vaitkus, Bellville, IL
A. Vakselis, Richmond Hills, NY
Dr. J. K. Valiūnas, Southampton, NY
Inž. V. Vidugiris, Palos Verdes, CA
A. Vitenas, Middletown, NJ
J. Vitėnas, Washington, D.C.

*“Lietuvių Dienų garbės pre-
numeratoriais skelbiami, kurie kasmet
prisiūnčia po \$35.00.*

RŪTA, INC.— INVESTAVIMO BENDROVĖ

2472 Santa Monica Blvd.
Santa Monica, Ca 90404
Phone: (213) 826-7525

VALDYBA:
E. Jarašūnas, A. Markevičius,
R. Nelsas

AUKOS

Aukos Lietuvių Dienoms ir spaudai

Aukos po \$50.00

E. Jonušas

Aukos po \$40.00

Rev. A. Bertašius

Aukos po \$30

V. Apynys, M.D.

Aukos po \$16—

V. Dzigas, S. Kudokas,
Rev. Dr. P. Ragažinskas

Aukos po \$11—

J. Baltrėnas, S. Damulis, Rev. V.
Krivickas, E. Liander

Aukos po 6.00—

A. Dičius, G. Radvenis, J.
Roland

Aukos po \$2.00—

K. Vanagas

Labai ačiū už parėmimą L.D.
žurnalo.

A. Skirius, leidėjas

Kompiuterio Fondui šiais 1985 metais aukojo:

Po 159 dol.

Dr. A. Kontvis

Po 100 dol.

Augai V. ir M., Bajaliai H. ir S.,
Jonušienė E. (NE), prel. Kučingis J.,
Paškevičienė D., kun. Sabulis, P. (CT),
Shalins, M. (NY), Stirbienė E.

Po \$65 dol.

Čiurlionis, J. (PA), A. Vaitkus (IL)

Po 60 dol.

Vidugiris, V. Jonynas, A.

Po 50 dol.

Andriušienė, A. (MA), Bacevičienė,
S., prel. Bertašius J., dr. Bobelis C. K.
(FL), inž. Dičius A., Griciai K. ir S.,
Jocai A. ir B., Markevičius A., kun. dr.
A. Olšauskas, Rugys A. (FL), Sinkiai E.
ir J., Volertas V. (NJ), dr. Kontvis, A.,
Milenė, A., dr. Namikas M., Petronis J.

Po 35 dol.

Janowska, R. (PA), Levinskas G.
(MO), Oksas L., Radžiūnas, S.

Po 30 dol.

Brazdžionis, D., Kaslas B. (PA),
Kirkilas M. (IN), Staniškis P. (MD),
kun. Statkus, E., Stankūnienė, M. (IL).

Po 25 dol.

Arbai E. ir E., Balceris E., Beleckas
V. (FL), Butlienė E., dail. V. Dagys
(Kanada), Damulis S., Daukantai E. ir
A., Dovydaičiai P. ir O., Gylys, P.
(WA) Kantvydas, A. (Can.), dr.
Kasakaitis B. (IL), Kvečiai S. ir J.,
Latoza B., Likanderis E. (IL),
Mikalajūnas, A., kun. Morkūnas S.
(IA), dr. Narsčius K. (IL), Nadžiūnas,
A., (MA), Naujokačiai, M. ir E.,
Regiai, A. ir I. (IL), Tamošiūnas, V.
(MI), Urbonas V. (FL), Žukauskienė,
S., Galiūnienė I., Gliuda, J., Karuža,
K., Tamošiūnas V. (MI), Trečiokas, K.
(NJ), Uknes, P. (NY), Vakselis, A.
(NY).

Po 20 dol.

Bagdonas A. P. (IL), Balsiai J. ir a.,
Brazdžioniai, A. ir B., Butkys, V. (NY),
Černiai D. ir V., Datis-Dovydaičiai, E.
ir V., kun. Dranginis (MD), Galdakai,
A. ir F., Jasiai A. ir dr. I. (OH),
Milūnas, A. (IL), Petokas, S. (IL),
Sadeika, C. (MI), Sarpalis C. (MD),
Sinkevičius, V. (IL), Stancelis, V.
Urnežienė T., Vaitkūnas, P., Čepulis,
A. (PA), Patamsis A., (Kan.)
Prišmantas, K., Skilandžiūnas (Kan.),
Gily, Vladas.

Po 15 dol.

Balanda, G. (MI), Deveikis, V.,
Giedraitis J. (NY), Grigaičiai, A. ir K.,
Jasinienė, H., Kairys, A. (MA),
Meliene, M. (IL), Milaknis A., Radvenis
G., Rūkštelė-Sandstrom E. (IL),
Valley-Valaitis, J. Vansauskienė, L.,
Zeleniai V. ir V.

Po 14 dol.

Apeikis, V., kun. V. Šiliauskas.

Po 10 dol.

Anelauskas, V., Anonis V. (NY),
Aukštaknis, K. (OR), kun. Babonas A.
(MI), Bačkauskas K. (NY), Balčytis, A.
(IL), Baltakis, P. (MD), Banionis M.,
Baniulis St. (IL), dr. Čepulis A.,
Česnulis, F. (Kan.), Dilkus A. (Kanada),
Gruodis P. (IL), Grybinas, Z. (MO),
Johnson, P. (TX), Jonikas, P. (MI),
Juodis, J. (NY), Keblys, A. (Kanada),
Kondratas, B. (CT), Kriukėnas, A.
(MA) Krokys, B. (PA), Legnikas, E.
(Kanada), Masiulionis, R. (NY),
Merkienė, O., Malkauskienė, O.,
Milkovaitis, K. (IL), Nyerges, S.,
Pakulienė, E. (DE), Paškauskas, S.,
Petrauskas, V. (IL), Povilaitis, K. (IL),
Puras W., (MI), Razvadienė G. (MA)
Rimkus, K. (IL), Sakalauskas, V.,
Samienė, E., Seliukas B., Sidzikauskas,
F., Skobeikienė, S. (NY), Širvinskaitė,
B., Staniškis, P. (MI), Šeštoka, K.
(MA), Shumbris, N. (NY), Švelnis, L.
(MA), Uždavinienė A. (MI), Vaičitis, J.
(FL), Vaineikis, J. (IL), Wasilewski, El.
(IL), Yuch, R., Žėkas, J. (Kan.),
Čižikaitė, B. (IL), Kriaučiūnas, J. (CT),
Mikšys, P. (MA), Pagojus, P. (MI),
Ražauskas (MI), Sakai, R. P.,
Šimoliūnas, V., Ustijanauskas, A. (CT),
dr. Vytė, P.

*Visiems aukojusiems redakcija
nuoširdžiai dėkoja.*

“Lietuvių Dienų” metiniame piknike, rugsėjo 15 d., pirmąją premiją (\$500) laimėjo prof. dr. Jokubas Stukas iš Watchung, New Jersey.

Dar turime keletą rašytojo,
redaktoriaus Juozo Tininio
paruoštos knygos.

“LAIŠKAI ANDROMACHAI”

Kaina \$5.00. Užsisakykit

L.D. KNYGYNE

4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029
Tel.: (213) 664-2919

LIETUVIŲ DIENOS
Žurnalo ir knygų
PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja
So Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis
"Gifts International," "Parama"
"Marginiai"
Cleveland, Ohio — J. Zilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish
Library
Los Angeles, Calif. — Petras Domkus
Putnam, Conn. — Immaculate Conception
Convent
Rochester, N.Y. — A. Sabalis
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N.Y. — "Romuva"

AUSTRALIJOJE

Norwood — K. Pocius
Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda — F. Sodaitis
Mirren, S.A. — J. Rupinskas
Lewisham — Msgr. P. Butkus

KANADOJE

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
St. Prapapas
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish
Library)

AMERIKOS BALSAS
(VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos
laiku (10:15 vakaro Vašingtone) 31, 38, 42 ir
49 metrų bangomis.
Pirmoji vakarinė laida 18 val, vakaro Lietuvos
laiku (10 val ryto Vašingtone) 20, 25 ir 31
metrų bangomis.
Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos
laiku (12 val. vidurdienį Vašingtone) 14, 15,
20 ir 25 metrų bangomis.
Šie laikai vasaros metu. Žiemos metu tiek
Lietuvoje, tiek Vašingtone reikia laikrodį at-
sukti vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

AR JAU TURITE

dvi istorines knygas anglų kalba, "Day
of Shame," parašyta Algio Rukšėno. 368
pusl., gausiai iliustruota. Sumažinta
kaina \$7 (pasiuntimas \$1).

Taip pat Simo Kudirko biografija
"Simas," 120 pusl., sumažinta kaina \$4.
Siųskite čekius:

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029

Taupykite

apskaičiuodami

PAJAMŲ MOKESČIUS!

Antanas skirius yra dirbes Internal Revenue
Service valdžios įstaigoje ir jau turi 40 metų
privačią praktiką šioje srityje.
Dėl patarnavimo laiko susitarti telefonu:
664-2919

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.
VLADAS GILYS, pirmininkas
Programų Koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.

"RADIJO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio popietėmis 3:15-4:00
WBMD—740 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama Stepono ir Valentinos Minkų
girdima sekmadieniais 8:00 iki 8:45 ryto
Boston, Mass.—WLYN—1360 bangos AM
programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika,
dainos ir Magdūtės pasaka.
Taipgi pas mus gaunamas "L.D." žurnalas,
ir didelis pasirinkimas lietuviškų knygų,
plokštelių ir lietuviškų suvenyrų.

71 Farragut Rd., So. Boston, MA 02127
Telefonas: 268-2515

Lietuvių Radijo Valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais
9:10:00 ryto iš WCAV-FM 98
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: (617) 586-7209

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Radijo Šeima

šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 val ryto iki 9:30 val. ryto
Visos programos iš
WBMX stoties 1490 AM banga
Programos vedėja:
Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
7159 S. Maplewood, Chicago, IL 60629
Tel.: 778-1543

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
6955 S. Campbell Ave.
Chicago, IL 60629
Phone: 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų programa"
kas šeštadienį 12:30 p.p.
11110 AM banga, WTIS stotis
veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Rašyti 6955 Campbell Ave.,
Chicago, IL 60629
Telefonas (312) 778-5374
Atstovas St. Petersburg—K. Kleiva
Tel.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

Isteigta 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WCPN FM90.3
Vedėjas—Juozas Stempužis
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268

Dvisavaitinė religinės
minties programa
GYVENIMO VARPAI
sekmadieniais 6:30-7:00 val. ryto
WRMR AM 850

Kun. G. Kijauskas, S.J.
18022 Neff Rd., Cleveland, Ohio 44119
Telef. (216) 531-4263

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA
Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:
KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
1011 W, Huron, Pontiac, MI 48054
WPON—1460 AM

Pirmadieniais ir Penktadieniais nuo 3-4 val.

Programos ved. Algis Zapareckas
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys, Violeta Abariūtė
2222 Franklin Rd.,
Bloomfield Hills, MI 48013

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM
Kiekvieną sekm. 4:30-5:30 val. p.p.
Programos vedėjas A.Dragūnevičius

Pranešėjai:

Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Longinas Kapeckas
273 Victoria Rd., Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo valanda"
girdima kas penkt. iš WEVD stoties
New Yorke, nuo 10-11 v.v. 97.9 FM banga

Taip pat klausykite "Music of Lithuania"
programos kas sekm. nuo 2:05 iki 3:00
val. p.p. iš Seton Hall Universiteto stoties
89.5 FM — banga

Direktorius — Dr. Jokubas J. Stukas
234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekviena sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga
ROMAS KEZYS
217-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (718) 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania
Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA
"LEISKIT Į TĖVYNĘ"
Lithuanian Broadcasting SPA

Girdima sekmadieniais 7:00-7:30 val. ryte iš
KXOW radijo stoties, 1420 AM banga.

vedėja ir pranešėja
Salomėja Šmaizienė

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIO KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R. Kiršteinis,
vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta Ilgūnaitė,
ižd., L. Laukaitienė, narė
320 Durnan St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius

1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

TORONTO. ONT., CANADA

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI

Sekmadieniais 1:30 iki 2:00 val. po pietų
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 100.7 FM
Programos vedėja:
Violeta Simanavičiūtė-Laurinavičienė
51 Patricia Dr., Toronto, Ont. M4C 5K2, Can.
Telefonas: (416) 690-3416

ROMA, ITALIJA

ROMOS RADIJAS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas: Dr. J. Gailius
Circonvallazione NOMENTANA 162

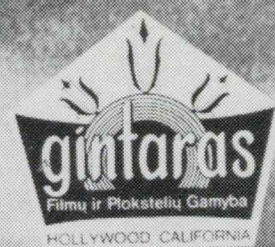
VATIKANAS, ITALIJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad, rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

STEREO GS 850913

TU MAN VIENA

LOS ANGELES VYRŲ KVARTETAS

Los Angeles Vyrų Kvarteto plokštelės viršelis

Album Cover of Los Angeles' Men's Quartet